

Gezondheid en recreatie MER Alkmaars Kanaal

Keuzes en afwegingen voor recreatie

projectnummer 0476575.100
concept
20 juni 2023

Gezondheid en recreatie MER Alkmaars Kanaal

Keuzes en afwegingen voor recreatie

projectnummer 0476575.100

concept
27 juni 2025

Auteurs

A. Jansen

Opdrachtgever

Gemeente Alkmaar
Mallegatsplein 10
1815 AG ALKMAAR

Gecontroleerd:

M.L. Kornet

datum	beschrijving	vrijgave
29 juni 2025		

Inhoudsopgave

Blz.

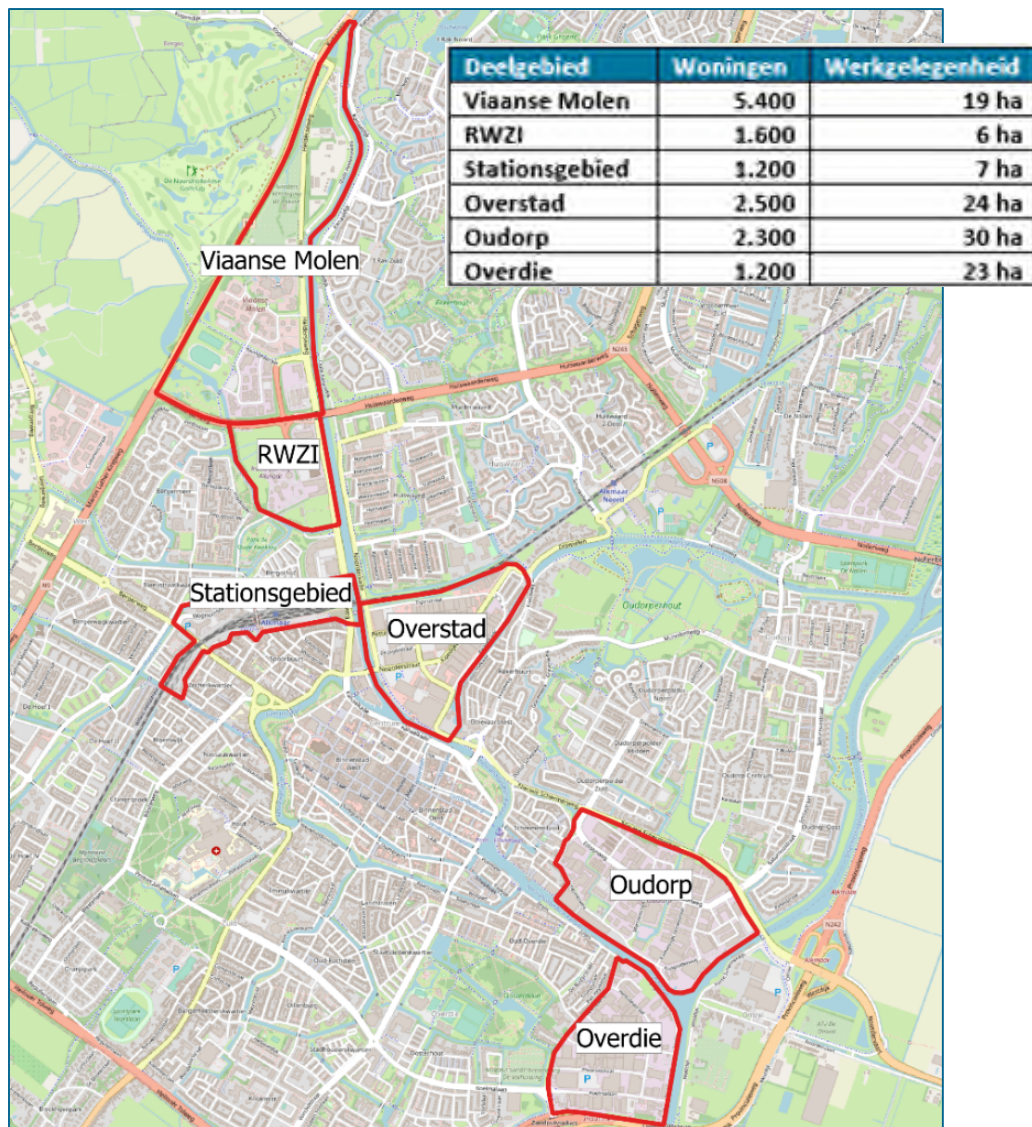
1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Ontwikkeling Alkmaars Kanaal	2
1.3	MER Alkmaars Kanaal	2
1.4	Gezondheid en recreatie binnen Alkmaars Kanaal	3
1.5	Ambitie voor Alkmaars Kanaal	4
1.6	Leeswijzer	4
2	Beleid en achtergrondinfo	5
2.1	Landelijk beleid en onderzoek	5
2.2	Provinciaal en regionaal beleid en onderzoek	5
2.3	Gemeentelijk beleid	6
3	Huidige situatie sport en recreatie	7
3.1	Inleiding	7
3.2	Bevolkingssamenstelling en leefstijlen	7
3.3	Sport- en recreatiemogelijkheden	9
3.4	Wandelen en fietsen	12
3.5	Huidige recreatiedruk natuur- en recreatiegebieden	18
3.5.1	Overzicht recreatiegebieden	18
3.5.2	Algemene beschrijving knelpunten recreatie en natuur in de natuurgebieden	19
4	Impact van de ontwikkeling van Alkmaars Kanaal	27
4.1	Toename aantal recreanten	27
4.1.1	Wandelaars	27
4.1.2	Fietsers	30
4.2	Nieuwe voorzieningen	31
4.2.1	Voorzieningen binnen de deelgebieden	31
4.2.2	Voorzieningen buiten de deelgebieden	32
5	Inventarisatie van maatregelen	34
5.1	Verbeteren van bestaande voorzieningen voor recreatie	34
5.1.1	Verbeteren van de bereikbaarheid	34
5.1.2	Wandelen	36
5.1.3	Fietsen	39
5.1.4	Sociaal welzijn	41
5.1.5	Voorzieningen binnen natuur- en recreatiegebieden	42
5.2	Gezondheid in de openbare ruimte van Alkmaars Kanaal	44
5.3	Aanleg van nieuwe recreatiegebieden	45
5.4	Sturen van recreatie: voorkomen van verstoring van natuurwaarden	45
5.4.1	Alternatieven voor de natuurgebieden (Natura 2000/NNN)	45
5.4.2	Beperken van verstoring bij beschermde natuurgebieden (Natura 2000/NNN)	45

6	Maatregelen per deelgebied	46
7	Conclusie	47
7.1	Maatregelen per deelgebied	47
7.2	Maatregelen voor de stad	47
7.3	Maatregelen voor de regio	47

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Alkmaar is voornemens zes deelgebieden langs het Noordhollandsch Kanaal te herontwikkelen. In totaal gaat het om de toevoeging van circa 12.000 woningen en 80 ha werkgelegenheid (voorzieningen en werklocaties). De zes deelgebieden worden verder uitgewerkt in ontwikkelkaders en planologische kaders. Voor de ontwikkeling van Alkmaars Kanaal wordt de m.e.r.-procedure doorlopen en een MER opgesteld.

Figuur 1-1 Overzicht deelgebieden en beoogd programma wonen en werken

1.2 Ontwikkeling Alkmaars Kanaal

De totale ontwikkeling heet Alkmaars Kanaal. Voor de ontwikkeling is een Omgevingsbeeld opgesteld, de deelgebieden zijn uitgewerkt in ontwikkelbeelden¹. Daarnaast werkt de provincie Noord-Holland met negen verschillende gemeenten, waaronder Alkmaar, aan het programma 'Bereikbare Steden'. Hiervoor is door de gemeente een gebiedsplan opgesteld. Dit gebiedsplan geeft een overzicht van de diverse gebiedsontwikkelingen in Alkmaar en de consequenties, maar vooral ook kansen die deze opleveren op het gebied van bereikbaarheid.

Uitwerking in deelgebieden

De ontwikkeling van Alkmaars Kanaal is verdeeld over zes deelgebieden die aan het Noordhollandsch Kanaal grenzen. De transformatie van deze gebieden vindt onafhankelijk van elkaar plaats. De eerste stap in de uitwerking van de deelgebieden betreft het opstellen van ontwikkelbeelden. De ontwikkelbeelden schetsen op hoofdlijnen de contouren, het beoogde programma en de ruimtelijke opgaven voor het deelgebied. De ontwikkelbeelden worden vertaald naar ontwikkelkaders, die uiteindelijk de basis vormen voor de op te stellen omgevingsplannen of andere ruimtelijke besluiten.

1.3 MER Alkmaars Kanaal

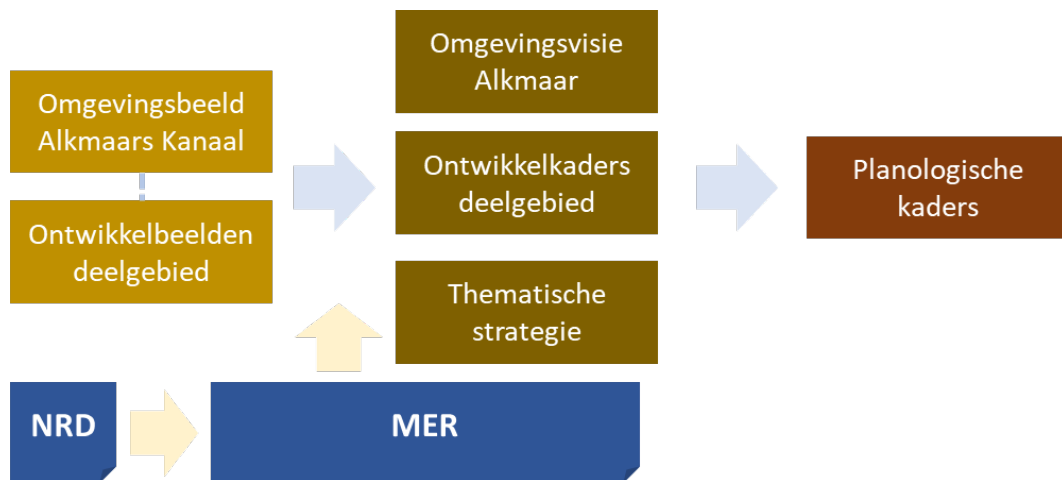
Effecten van de ontwikkeling op de omgeving

De ontwikkeling van Alkmaars Kanaal komt neer op een groei van zo'n 25.000 inwoners (inschatting op basis van het beoogde programma). De stad Alkmaar telt op dit moment ruim 110.000 inwoners. De ontwikkeling leidt hierdoor tot een inwonersgroei van bijna 25%. Een ontwikkeling van deze omvang leidt tot effecten op de omgeving door de bouw van woningen en voorzieningen en de groei van het aantal verplaatsingen in en rond de deelgebieden.

Maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen die Alkmaars Kanaal beïnvloeden

Tegelijkertijd beïnvloedt de omgeving de ontwikkeling van Alkmaars Kanaal. De deelgebieden van Alkmaars Kanaal moeten ontwikkeld worden tot een veilige en gezonde woonomgeving. Dat is alleen mogelijk als keuzes en afwegingen worden gemaakt waarbij rekening wordt gehouden met milieuaspecten zoals geluid en luchtkwaliteit en veiligheidsissues en het gebied zo inricht dat een gezonde levensstijl bevorderd wordt.

¹ Het Omgevingsbeeld en de ontwikkelbeelden zijn te raadplegen op: <https://www.alkmaar.nl/alkmaarskanaal/>

Focus op belangrijke, cumulatieve effecten

Een belangrijke reden voor het opstellen van het MER voor Alkmaars Kanaal ligt bij de mogelijke cumulatieve effecten van de ontwikkeling. Cumulatieve effecten zijn effecten die optreden als meerdere ontwikkelingen (die met elkaar samenhangen) gezamenlijk beschouwd worden. Bij een MER of m.e.r.-beoordeling per deelgebied of per ruimtelijk besluit worden deze effecten niet inzichtelijk gemaakt.

Omgaan met en inspelen op grote maatschappelijke opgaven

De plannen voor de zes deelgebieden zijn nog niet zo ver uitgewerkt dat het MER gedetailleerde uitspraken kan doen over het woon- en leefklimaat binnen Alkmaars Kanaal. Zo zijn er geen gevellijnen en exacte bouwhoogtes bekend, waardoor bijvoorbeeld de geluidbelasting op de gevel niet bepaald kan worden. Het MER brengt het woon- en leefklimaat per deelgebied op hoofdlijnen in beeld.

Eén van de zaken waar het MER zich op richt zijn de mogelijkheden om met grote maatschappelijke opgaven om te gaan. Hoe kan Alkmaars Kanaal omgaan met klimaatverandering (klimaatadaptatie)? Hoe kan de ontwikkeling bijdragen aan (het stimuleren van) een gezonde levensstijl? Maatschappelijke opgaven die relevant zijn voor de fysieke leefomgeving krijgen een plek in dit MER.

1.4 Gezondheid en recreatie binnen Alkmaars Kanaal

Het creëren van een gezonde leefomgeving is één van de opgaven die een plek hebben in het MER. De gemeente Alkmaar wil voor inwoners, werknemers en bezoekers een gezonde leefomgeving bieden en hen stimuleren tot een gezonde levensstijl. Bij gezondheid wordt doorgaans onderscheid gemaakt in gezondheidsbescherming en gezondheidsbevordering:

- Gezondheidsbescherming: het voorkomen of verminderen van negatieve effecten door onder andere geluidbelasting, luchtverontreiniging en hittestress;
- Gezondheidsbevordering: het stimuleren van een gezonde levensstijl, bijvoorbeeld door de aanleg van sport- en recreatievoorzieningen, groen of fiets- en wandelpaden.

Dit onderzoek richt zich op het tweede aspect: gezondheidsbevordering. Dit rapport onderzoekt de mogelijkheden voor en effecten van gezondheidsbevordering binnen Alkmaars Kanaal.

Cumulatieve effecten Alkmaars Kanaal: recreatiedruk

Natuurgebieden zijn een geliefde plek voor recreatie. Uit onderzoek van de Provincie Noord-Holland blijkt dat bij diverse natuur- en recreatiegebieden in de regio Alkmaar de recreatiedruk zo hoog is dat de grens van het aantal bezoekers op piekmomenten of zelfs structureel bereikt wordt. Dit geldt onder andere voor het Natura 2000-gebied Schoorlse Duinen en het Noord-Hollands Duinreservaat. Ook in Geestmerambacht (onderdeel van NatuurNetwerk Nederland (NNN)) wordt op piekmomenten de grens van het aantal bezoekers bereikt.

De ontwikkeling van Alkmaars Kanaal leidt tot toename van aantal inwoners (circa 30.000), en daardoor tot toename van het aantal recreanten. Het effect van de ontwikkeling op recreatiedruk is daarom één van de aspecten die onderzocht worden in dit onderzoek.

1.5 Ambitie voor Alkmaars Kanaal

Voor de ontwikkeling van Alkmaars Kanaal zijn zes ambities geformuleerd. Deze ambities vormen het beoordelingskader voor het MER. Het plan en de maatregelen worden getoetst aan de zes ambities aan de hand van een scoreschaal. Hiervoor zijn per ambitie criteria geformuleerd die uitdrukking geven aan de beoordelingsschaal voor het MER.

Eén van de ambities is Vitaliteit. Gezondheidsbevordering en recreatie zijn aspecten die hierbij horen.

Ambitie	Toelichting	Aspecten
 Vitaliteit	De ontwikkeling van Alkmaars Kanaal moet bijdragen aan het bevorderen van een gezonde levensstijl en de sociale interactie.	- Gezondheidsbevordering - Voorzieningenniveau - Recreatie
Onderkant		Bovenkant
- Openbare sportvoorzieningen binnen 6 minuten lopen - Kleinschalige groene recreatiegebieden binnen 10 minuten lopen - Goede aansluiting op fiets- en wandelvoorzieningen in de directe omgeving - Recreatiegebieden (minimaal 10 ha) binnen 25 minuten fietsen		- Openbare sportvoorzieningen binnen 3 minuten lopen - Kleinschalige recreatiegebieden binnen 5 minuten lopen - Fiets- en wandelvoorzieningen door de deelgebieden - Maatregelen voor bevordering van gezonde levensstijl - Recreatiegebieden (minimaal 10 ha) binnen 15 minuten fietsen

1.6 Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk volgt een hoofdstuk waarin de achtergrond voor gezondheid en recreatie beschreven is. Bestaande beleidskaders en achtergrondinformatie voor Alkmaars Kanaal zijn hier beschreven. Hoofdstuk 3 beschrijft de huidige situatie in relatie tot gezondheid en recreatie, zonder de ontwikkeling van Alkmaars Kanaal. Hoofdstuk 4 geeft inzicht in de impact van de ontwikkeling van Alkmaars Kanaal. In hoofdstuk 5 is de inventarisatie van maatregelen voor

gezondheid en recreatie opgenomen. Hoofdstuk 6 kijkt naar recreatie buiten het stedelijk gebied. In het afsluitende hoofdstuk, hoofdstuk 7, zijn de conclusie van dit rapport en enkele aanbevelingen opgenomen.

2 **Beleid en achtergrondinfo**

2.1 **Landelijk beleid en onderzoek**

Het Nationaal Preventieakkoord

In het Nationaal Preventieakkoord zijn afspraken gemaakt om de volksgezondheid te verbeteren. Onder andere het voorkomen van overgewicht en het terugdringen van roken en problematisch alcoholgebruik moeten hieraan bijdragen. Doelen uit het Nationaal Preventieakkoord voor het jaar 2040 zijn onder andere:

- Het realiseren van een rookvrije generatie
- Overgewicht onder volwassenen terugdringen van 50% naar 38%
- Het reduceren van overmatig alcoholgebruik van 8,9% naar 5%

Deze doelen moeten door belastingen op schadelijke producten maar ook door het stimuleren van positief gedrag door een goed ingerichte leefomgeving gerealiseerd worden. Denk hierbij aan het verbieden van snackbars vlakbij scholen en het reduceren van het aantal verkooppunten van tabak. In de uitwerking van de preventieaanpak wordt ook mentale gezondheid meegenomen. Deze is door de coronacrisis van de afgelopen twee jaar nog relevanter geworden.

Het Nationaal Sportakkoord

In het Nationaal Sportakkoord zijn zes ambities uitgewerkt om sporten en bewegen in Nederland te stimuleren en faciliteren. De ambities zijn:

- Sporten en bewegen inclusief maken;
- Een duurzame sportinfrastructuur realiseren;
- Het vitaal maken en houden van alle sportaanbieders;
- Het creëren van een positieve sportcultuur;
- Kinderen leren vaardig te zijn in bewegen;
- Het faciliteren van inspirerende topsport en een topsportklimaat.

De bedoeling is dat lokale sportakkoorden van gemeenten aansluiten bij (een aantal van) deze ambities.

Nationale Wandelmonitor 2021

De Nationale Wandelmonitor is een uitgebreid onderzoek naar wandelen dat Wandelnet in 2021 heeft laten uitvoeren door Kien onderzoek, een marktonderzoeksbureau dat gespecialiseerd is in kwantitatief onderzoek. De uitkomsten van dit onderzoek zijn aangevuld met andere relevante cijfers uit verscheidene bronnen. De wandelmonitor heeft als missie om Nederland toegankelijker en aantrekkelijker te maken voor wandelaars. Niet alleen omdat wandelen gezond en leuk is, maar ook omdat wandelen bijdraagt aan een duurzame samenleving en economische ontwikkeling. Het bevat:

- De verschillende typen wandelingen, afhankelijk van de duur;
- Het percentage en de frequentie wandelingen per type;
- De bereidbaarheid om te reizen voor een wandeling;
- Factoren die wandelaars belangrijk vinden.

Deze gegevens zijn gebruikt in paragraaf 4.1.1 om de toename van wandelaars in natuur- en recreatiegebieden te bepalen. Daarnaast worden ze meegenomen in paragraaf 5.3.2 om de bestaande voorzieningen voor wandelen aantrekkelijker te maken.

ANWB – Recreatief fietsen in Nederland

De rapportage Recreatief fietsen in Nederland van de ANWB beschrijft de resultaten voor het recreatieve fietsen in Nederland. Door middel van een online enquête deden 9.156 recreatieve fietsers mee aan het onderzoek. Voor elke provincie is een rapportage gemaakt. In 2016 is hetzelfde onderzoek gedaan onder recreatieve fietsers, waardoor vergelijkingen tussen 2016 en 2021 mogelijk zijn. Het bevat:

- Het percentage en de frequentie van de fietstochten;
- Een verdeling van het aantal kilometer per fietstocht;
- Factoren die bijdragen aan prettig fietsen in de openbare ruimte;
- De vertreklocaties van fietsers.

Deze gegevens worden gebruikt in paragraaf 4.1.2 om de toename van het aantal fietsers in natuur- en recreatiegebieden te berekenen. Bovendien worden ze meegenomen in paragraaf 5.3.3 om de bestaande voorzieningen voor fietsen te verbeteren.

2.2 Provinciaal en regionaal beleid en onderzoek

Eindrapport natuur- recreatiegebieden Noord-Holland

Het eindrapport Natuur- en recreatiegebieden Noord-Holland uit 2022 is gebaseerd op een gebiedsoverstijgend onderzoek om inzicht te krijgen in het functioneren van natuur- en recreatiegebieden en hoe deze zich tot elkaar verhouden. Het is uitgevoerd omdat de recreatiedruk in Noord-Holland sterk is toegenomen en de resultaten van dit onderzoek bijdragen aan de strategie voor de benodigde opvang en spreiding van recreatiedruk.

De informatie is verzameld op basis van bestaand onderzoek en een enquête onder terreinbeherende organisaties. Met behulp van GIS is dit gecombineerd met beschikbare data (o.a. voorzieningen, routes, OV-haltes) en geografisch geanalyseerd. Verder bevat het:

- De leefstijlen per regio die een indicatie geven van het type recreatie dat inwoners van de regio zoeken/wensen;
- Het oppervlak en het aantal bezoekers van natuur- en recreatiegebieden;
- De kwaliteit, de voorzieningen en de waardering van natuur- en recreatiegebieden.

Deze gegevens zijn gebruikt in paragraaf 3.2 om de gewenste natuurbeleving van inwoners vast te stellen. Daarnaast zijn ze gebruikt in paragraaf 3.5.1 om een gebiedsinventarisatie te maken van de natuur- en recreatiegebieden. Zie paragraaf 3.5 voor de verdere analyse.

Het recreatiegebied Eilandspolder

De Natura 2000-gebieden Eilandspolder en Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder zijn niet opgenomen in het onderzoek van Natuur- en recreatiegebieden Noord-Holland. Dit komt doordat deze gebieden beperkte recreatieve voorzieningen hebben en informatie over recreatief gebruik ontbreekt.

- Voor Eilandspolder wordt voor het wandelen en fietsen gebruik gemaakt van bestaande infrastructuur, die grotendeels buiten het gebied ligt. Enkel het 'Kerkepad' (Wandelpad) ligt in Eilandspolder. Verstoring van soorten treedt daardoor – mede door gewinning – niet op. Betreding van habitats vindt eveneens niet plaats.
- Er lopen diverse wandel-, schaats- en kano-/vaarroutes door de Wormer-Jisperveld & Kalverpolder. Er loopt één fietspad door het gebied.

Vanwege de nabijheid vanuit de zuidelijke deelgebieden en de reeds aanwezige fiets- en wandelpaden worden de gebieden in deze analyse wel meegenomen.

2.3 Gemeentelijk beleid

Handboek Inrichting Openbare Ruimte Alkmaar

De gemeente Alkmaar heeft aandacht voor een gezond leefklimaat voor haar bewoners. In de HIOR Alkmaar (Handboek Inrichting Openbare Ruimte Alkmaar) staan enkele inrichtingsprincipes benoemd. Een gezond leefklimaat in de brede zin is een leefbare openbare ruimte, ingericht volgens de basisprincipes Aantrekkelijk, Duurzaam, Toegankelijk en Vitaal. Deze leidende thema's binnen het principe voeren terug naar het streven van Gemeente Alkmaar dat het alle bewoners en bezoekers, in brede zin, nu en in de toekomst, een gezonde leefomgeving wil bieden. Dit integraal streven is of wordt verankerd in de verschillende beleidsthema's.

De verschillende thema's zijn op de volgende manier geconcretiseerd:

- Duurzaam: Klimaatadaptief, schoon & circulair en bijdragen aan CO₂-vermindering en opwek duurzame energie;
- Aantrekkelijk: Uitnodigend, mooi, veilig en bruikbaar;
- Vitaal: Gezond voor mens, dier, plant en organismen;
- Toegankelijk: Bereikbaar en leefbaar, verblijven verplaatsen in balans, en voor iedereen inclusief.

Vanuit de GGD zijn enkele algemene kaders (planregels) opgesteld om te komen tot een gezonde leefomgeving. Dat zijn voor de inrichting van de openbare ruimte o.a. de volgende kaders:

- De leefomgeving draagt bij aan een gezond gewist. Beweging in de openbare ruimte wordt gestimuleerd. De omgeving wordt zo ingericht dat actief vervoer (lopen en fietsen) wordt gestimuleerd. Gemeenten hebben een leefomgeving gecreëerd die ouderen verleidt tot een gezonde leefstijl. Er is een diversiteit in plekken, zowel stille als levendige. Plekken zijn mooi, comfortabel, toegankelijk en veilig.
- Gemeenten bieden een aantrekkelijke speelplek binnen 400 meter van de woning. Speeltuinen zijn rookvrij of er geldt een rookverbod. Zien roken doet roken en dat kunnen we hiermee voorkomen. Daarnaast verbetert het ook de luchtkwaliteit. Het heeft daarnaast ook de voorkeur om parken, plantsoenen en andere onderdelen van de openbare ruimte rookvrij te maken.

Naast de algemene richtlijnen voor gezondheid, bestaan er ook richtlijnen voor:

- Groen
- Spelen (HIOR Alkmaar)
- Meubilair
- Fietsen
- Toegankelijkheid voor voetgangers

De algemene richtlijnen die bedoeld zijn om de plekken te verbeteren zitten in dit plan. De inrichtingseisen die gebruikt worden om nadere invulling te geven aan het plan, komen in een latere fase naar voren.

Agenda Alkmaar Gezond 2021-2024

De Agenda Alkmaar Gezond 2021-2024 is opgesteld binnen bestaande beleidskaders. Met deze agenda geeft de raad kaders mee aan het college voor de uitvoering van de publieke gezondheid. Integraal werken ze aan zes ambities voor een vitaal en positief Alkmaar, namelijk:

- Gezond, veilig en kansrijk opgroeien;
- Positief in het leven staan;
- Gezonder eten en drinken;
- Voldoende bewegen;
- Minder alcohol en drugs gebruik;
- Minder roken.

Masterplan: Sport en bewegen, inclusief en vitaal!

In het 'Masterplan: Sport en bewegen, inclusief en vitaal!' worden zes Alkmaarse beleidsdoelen genoemd. Deze zes beleidsdoelen zijn gelieerd aan enkele van de nationale ambities en tonen het Alkmaarse accent wat gegeven wordt.

De zes beleidsdoelen zijn:

- De sportparticipatie en het sportaanbod naar een hoger plan tillen;
- Ondersteunen van inwoners bij meer bewegen;
- Borgen van toekomstbestendige verenigingen;
- Stimuleren multifunctioneel accommodatiebeleid;
- Bijdrage leveren aan inclusieve samenleving;
- Sport zo leuk en toegankelijk mogelijk maken voor alle Alkmaarders in alle levensfasen.

Daarnaast hebben diverse Alkmaarse (sport)organisaties een verklaring ondertekent waarmee zijn de volgende ambities onderschrijven (Maatschappelijk Sportakkoord Alkmaar 2020-2021):

- Iedereen een leven lang plezier in sporten en bewegen kan hebben. Geloof, leeftijd, een beperking, seksuele geaardheid, etnische achtergrond, man/vrouw, sociale positie of wat dan ook, mag geen belemmering bij sportbeoefening zijn;
- Sportaccommodaties functioneel, duurzaam en goed verzorgd zijn;
- Aanbieders van sport en bewegen vitaal worden of blijven. Hierdoor wordt de mogelijkheid tot passende sportbeoefening mogelijk gemaakt;
- Er een positieve sportcultuur is. Sporten moet leuk, veilig, eerlijk en zorgeloos zijn;
- Meer kinderen voldoen aan de beweegnorm waardoor de beweegvaardigheden toenemen. Kortom: het streven is dat de jeugd van jongs af aan vaardig in bewegen is;

- Topsport inspireert.

Sportakkoord Alkmaar 2020-2021²

In het maatschappelijk sportakkoord zijn de ambities van de gemeente Alkmaar op het gebied van sport uiteengezet. De ambities zijn gelinkt aan de ambities van het Nationaal Sportakkoord. In het Sportakkoord zijn de zes beleidsdoelen uit het Masterplan: Sport en bewegen, inclusief en vitaal opgenomen. De specifieke maatregelen die hiervoor worden genomen zijn:

- Plaatsen van losse traptrainers bij bestaande bankjes in de openbare ruimte;
- Een stoeptegelandroute met gemarkeerde stoeptegels;
- Per wijk wordt een sportwijkenanalyse gemaakt met daarin cijfers omtrent beweging en gezondheid (Masterplan sport en bewegen³).

Groenbeleidsplan Alkmaar – 2017-2027⁴:

Gezondheid nodigt uit tot bewegen, ontspannen en ontmoeten. Mensen voelen zich prettiger en veiliger in een groene woon- en werkomgeving. Alkmaar heeft aandacht voor een schoon milieu (luchtkwaliteit, zuurstof en geluid) en voor gezond voedsel en stadslandbouw.

- Zetten in op gebruiksmogelijkheden van parken, recreatiegebieden;
- Passen groen toe dat bijdraagt aan schoon milieu;
- Groene wandel en fiets routes;
- Duurzaam groenbeheer zonder bestrijdingsmiddelen;
- Ruimte amateur tuinieren en stadslandbouwinitiatieven;
- Stimuleren vergroenen basisschoolpleinen;
- Bekijken mogelijkheden buurtpark Overstad;
- Meer geurende bloemen voor vlinders/ insecten in Overdie.

Ontwikkeldkader Kanaalpark⁵:

In het ontwikkeldkader Kanaalpark zijn de ambities voor de aanleg van een parkzone die de verschillende deelgebieden langs het Alkmaars Kanaal en de bestaande groenstructuren verbindt. De ambities in relatie tot gezondheid en recreatie zijn:

- Het plangebied vormt een belangrijke groenblauwe verbinding in de stad met iconische plekken en biedt rust en reuring in een groene setting voor inwoners, gebruikers, ondernemers en toeristen.
- Het water is benaderbaar en kan worden beleefd.
- Het Kanaalpark biedt aantrekkelijke en hoogwaardige openbare ruimte die aansluit op maatschappelijke wensen en behoeften zoals vergroenen, ontmoeten en gezelligheid, kunst en cultuur, sporten en spelen, (sociale) veiligheid, vitaliteit, mobiliteit, klimaatadaptatie, natuurbeleving en duurzaamheid

Actieplan Alkmaar Fietst 2021-2025⁶:

Dit rapport formuleert 3 doelen met bijbehorende streefwaarden en hoe de voortgang gemeten kan worden.

- Doel 1:

² [Sportakkoord-Alkmaar-2020-2021.pdf \(loketgezondleven.nl\)](#)

³ [DEF Masterplan Sport en bewegen commissie 14 nov \(raadsinformatie.nl\)](#)

⁴ [Groenbeleidsplan Alkmaar. De kracht van groen - PDF Gratis download \(docplayer.nl\)](#)

⁵ [Rapport-Kanaaloevers-Alkmaar.pdf](#)

⁶ [alkmaar fietst actieplan 2021-2025.pdf \(wordpress.com\)](#)

- o Doel: Meer mensen op fiets
 - o Streefwaarde (in 2025): 10% meer fietsers
 - o Meetbare indicator: Tellussen of sensoren op fietsradialen (doorlopend) én terugkerend fietsparkeeronderzoek
- Doel 2:
 - o Doel: Goede waardering fietsklimaat
 - o Streefwaarde (in 2025): Gemiddelde cijfer ≥ 8 .
 - o Meetbare indicator: Jaarlijkse enquête
- Doel 3:
 - o Doel: Verkiezing Fietsstad van het jaar 2026
 - o Streefwaarde (in 2025): Bekroning tot Fietsstad van het jaar
 - o Meetbare indicator: Landelijke peiling Fietsersbond

Daarnaast worden in dit rapport diverse maatregelen beschreven welke getroffen zullen worden om het fietsen in Alkmaar te optimaliseren. Deze maatregelen zijn onderverdeeld in twee pijlers (Infrastructuur en fietsstimulering). Voor beide pijlers worden verschillende thema's behandeld.

- Infrastructuur:
 - o Thema 1 – Verkeersveiligheid
 - o Thema 2 – Een sterk en verbonden fietsnetwerk
 - o Thema 3 – Fietsen in Alkmaar is comfortabel
 - o Thema 4 – Fietsparkeren op maat
- Fietsstimulering:
 - o Thema 1: Dagelijks gebruik
 - o Thema 2: Recreatief gebruik
 - o Thema 3: Het Centrum

Samen maken we Alkmaar - 2021

In de Nota gebiedsgericht Samenwerken 'Samen maken we Alkmaar' (2021) wordt de werkwijze met betrekking tot gebiedsteams in Alkmaar toegelicht. Daarbij worden enkele thema's benoemd waarvoor in Alkmaar aandacht is:

- Mensen met een sociale kwetsbaarheid blijven veelal in de wijken wonen. Dit veroorzaakt soms overlast en onbegrip en zet de leefbaarheid onder druk.
- Eenzaamheid wordt aangepakt door mensen met elkaar in contact te brengen.
- Iedereen van jong tot oud kan gezond leven in de wijk en er met plezier wonen.

3 Huidige situatie sport en recreatie

Dit hoofdstuk analyseert de huidige situatie in en rond de deelgebieden van Alkmaars Kanaal. Hierbij wordt gekeken naar de voorzieningen voor en het aandeel van langzaam verkeer, aanwezige sport- en recreatievoorzieningen en de huidige recreatiedruk bij natuur- en recreatiegebieden.

3.1 Inleiding

Voor het onderzoek naar gezondheid en recreatie en maatregelen om dit te verbeteren, is allereerst inzicht in de huidige situatie nodig. Een goed beeld van de nu aanwezige voorzieningen en inzicht in kenmerken van de bevolking van Alkmaar leggen een goede basis voor de verdere analyse. In dit hoofdstuk komen de volgende aspecten aan bod:

Bevolking en leefstijlen

Deze paragraaf beschrijft de bevolkingssamenstelling van Alkmaar en de leefstijlen van de bevolking. De bevolkingssamenstelling geeft onder andere inzicht in het aandeel jongeren en de ontwikkeling daarvan. Leefstijlen schetsen een beeld van het type recreatie dat past bij de bevolkingssamenstelling van (de regio) Alkmaar.

Bestaande sport- en recreatiemogelijkheden

Deze paragraaf beschrijft de aanwezige sport- en recreatiemogelijkheden in Alkmaar en de omgeving. Daarbij kijkt het onderzoek ook naar de bereikbaarheid van deze locatie. De analyse richt zich op openbaar toegankelijke sport- en recreatiemogelijkheden. Voetbalclubs en sportverenigingen worden niet meegenomen in de analyse.

Fietsen en wandelen

Deze paragraaf beschrijft de fiets- en wandelvoorzieningen in en rond Alkmaar. Het gaat specifiek om de recreatieve fiets- en wandelvoorzieningen. Fietsroutes naar het station en wandelroutes naar bijvoorbeeld supermarkten dragen ook bij aan de gezondheid. Maatregelen hiervoor, die voornamelijk gericht zijn op het stimuleren van duurzame vervoersmiddelen, zijn onderzocht in het onderzoek 'Duurzame mobiliteit'. Dit rapport beschouwt wel de effecten van deze maatregelen.

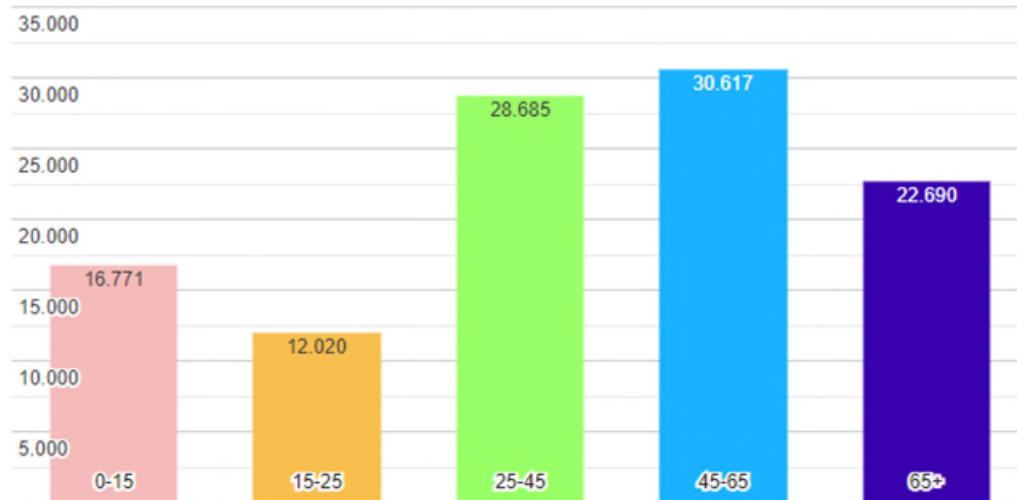
Recreatiedruk

Recreatie kan ook leiden tot negatieve effecten. Dit speelt met name in kwetsbare natuurgebieden, waar recreatie tot verstoring kan leiden. In deze paragraaf is in beeld gebracht wat de huidige staat van deze natuurgebieden is. Een nadere analyse van de Natura 2000-gebieden is opgenomen in de Passende Beoordeling.

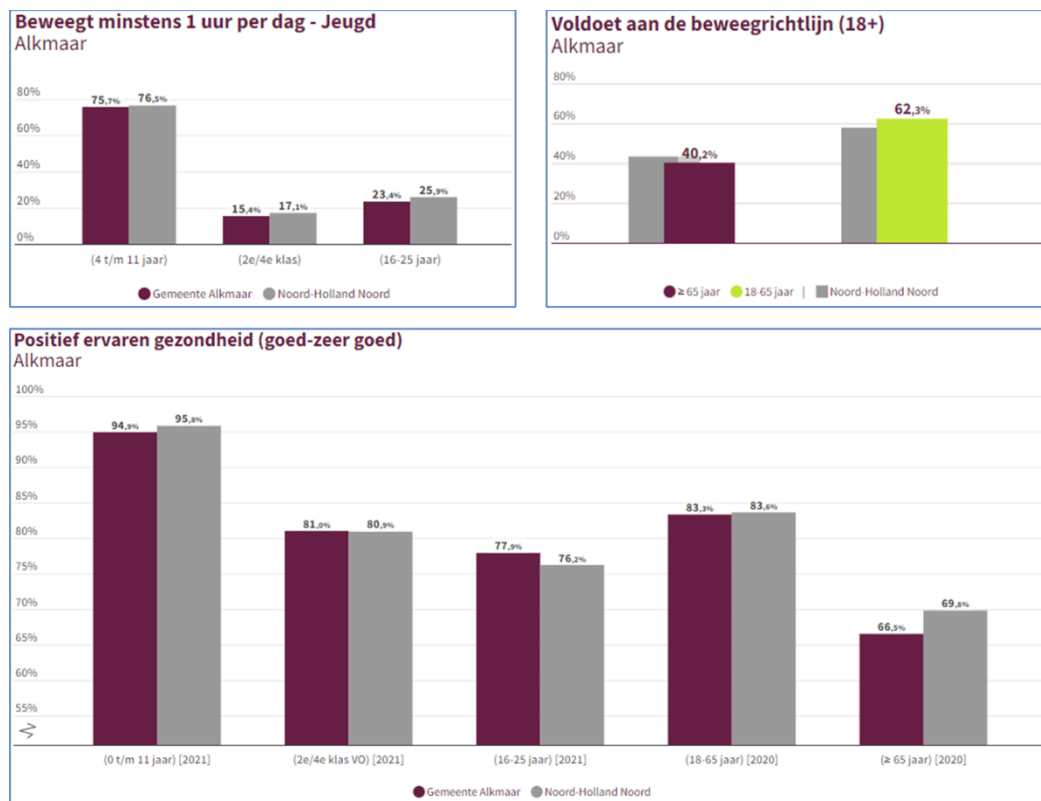
3.2 Bevolkingssamenstelling en leefstijlen

De gemeente Alkmaar telt ruim 110.000 inwoners (2022). Figuur 3.1 toont de bevolkingssamenstelling naar leeftijd. Figuur 3.2 toont enkele kencijfers van de bevolking van Alkmaar voor gezondheid. De cijfers van Alkmaar wijken niet veel af van de regio Noord-Holland Noord. Ten opzichte van landelijke cijfers scoort Alkmaar boven gemiddeld voor het aandeel inwoners dat voldoet aan de beweegrichtlijn. Wel is er in de afgelopen vijf jaar een afname te zien voor dit percentage.

Figuur 3.2 toont ook de score voor de gezondheidsservaring naar leeftijdsklasse.

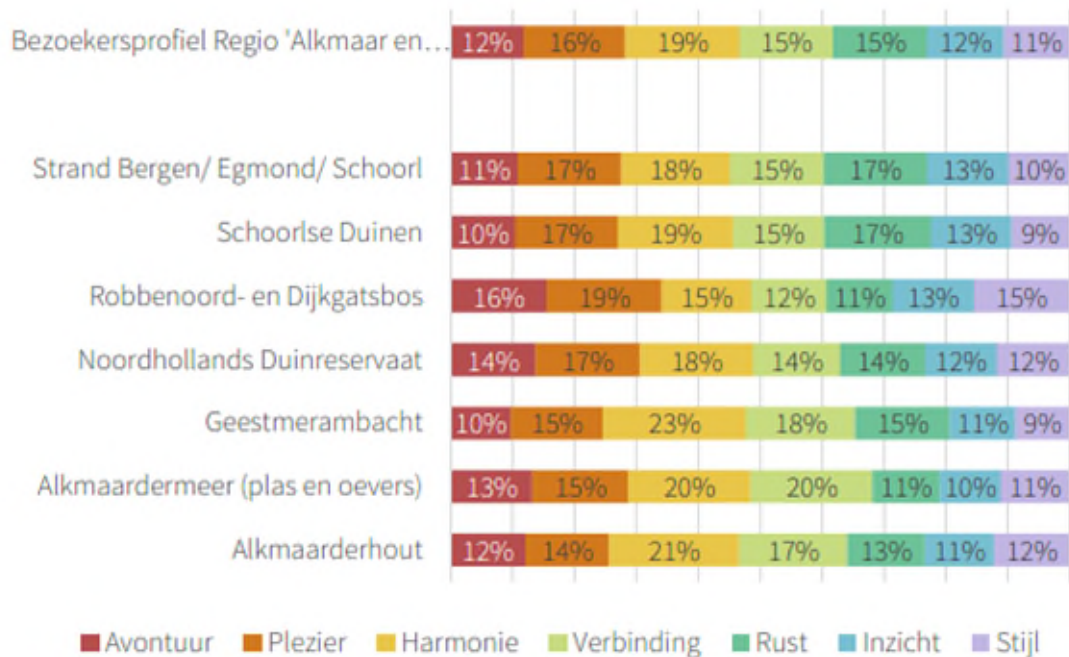
Figuur 3-1 Bevolkingssamenstelling Alkmaar (1 januari 2022)

Figuur 3-2 Kencijfers voor gezondheid Alkmaar ten opzichte van regio Noord-Holland Noord (bron: Gezondheidsatlas Noord-Holland Noord)

Leefstijlen

In het onderzoek Natuur- en recreatiegebieden van de provincie Noord-Holland zijn de leefstijlen per regio in beeld gebracht. De leefstijlen geven een indicatie van het type recreatie dat inwoners van de regio zoeken/wensen.

Figuur 3-3 Leefstijlen binnen de provincie Noord-Holland naar regio (bron: Eindrapport Natuur- en recreatiegebieden, 2022)

Conclusie leefstijlen

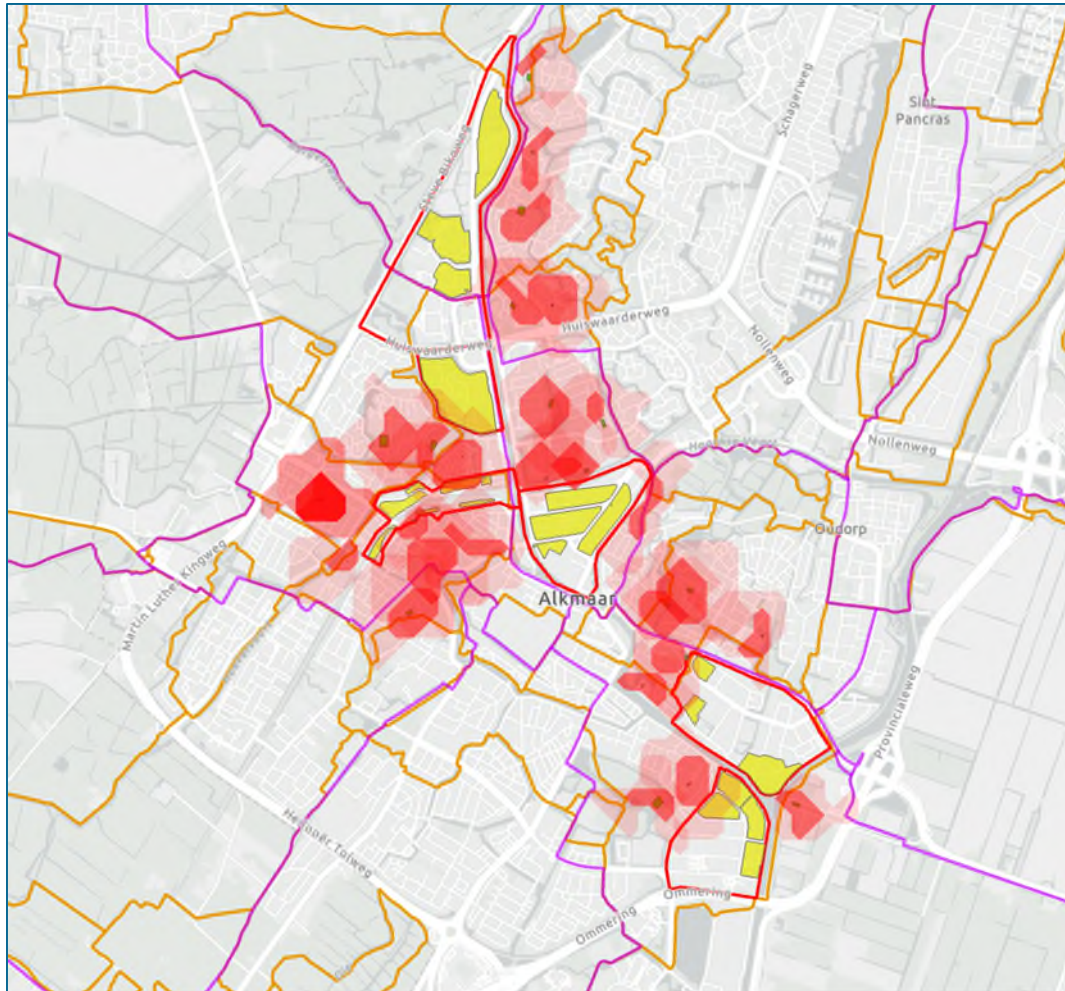
Het rapport concludeert dat harmonie- en verbindingszoekers oververtegenwoordigd zijn in de regio. Dit geldt met name voor de kust- en duingebieden. Bij het Alkmaardermeer gaat het juist om avontuurzoekers. Er is een ondervertegenwoordiging aan inzicht- en stijlzoekers in het gebied. Dit wordt mogelijk verklaard doordat het (te) druk is in de gebieden.

3.3 Sport- en recreatiemogelijkheden

Lichaamsbeweging heeft een positieve invloed op de gezondheid en vermindert de kans op ziekten. Alles over Sport heeft 10 redenen beschreven waarom het belangrijk is om te sporten: 1) Bewegen voorkomt overgewicht, 2) Bewegen is goed voor je sociale leven, 3) Bewegen kan stress, angst en depressie verminderen, 4) Bewegen kan kanker voorkomen, 5) Bewegen is goed voor je hart, 6) Bewegen kan osteoporose voorkomen, 7) Bewegen kan diabetes voorkomen, 8) Bewegen is goed voor de longen, 9) Bewegen is goed voor de portemonnee en 10) Bewegen is de beste vorm van pensioensparen.⁷

⁷ [10 beweegredenen om te sporten – Allesoversport.nl](https://allesoversport.nl)

Binnen de deelgebieden van Alkmaars Kanaal is het aanbod aan sport- en recreatiemogelijkheden beperkt. In de directe omgeving zijn wel diverse sportveldjes en parken gelegen. Figuur 3.4 toont openbare sportvelden in Alkmaar. Het gaat hier om openbaar toegankelijke sportlocaties, zoals trapveldjes en basketbalpleintjes. Rond de velden is een buffer voor 3 minuten (donkerrood) en 6 minuten (lichtrood) lopen opgenomen.

Figuur 3-4 Overzicht wandelroutes (bruin), fietsroutes (paars) en openbare sportvelden met het bereik van 3 en 6 minuten lopen.

Tabel 3.1 Overzicht recreatieve voorzieningen in en rond de zes deelgebieden

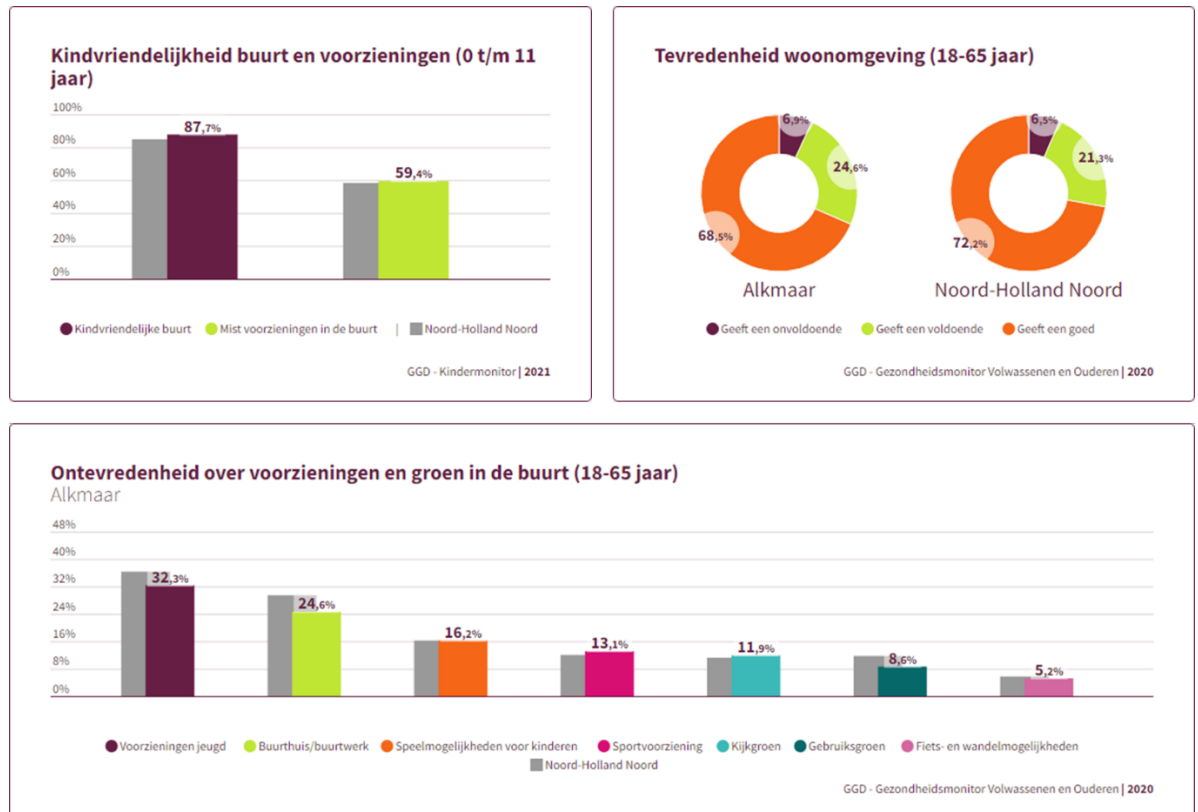
Deelgebied	Recreatieve voorzieningen
Viaanse Molen	Geen openbare sport- en speelvoorzieningen in of direct rond het gebied (dichtstbijzijnde op ca. 600 meter lopen)
RWZI	Speeltuin met voetbalveldje aan de zuidkant van de Bergervaart
Stationsgebied	Geen openbare sport- en speelvoorzieningen in of direct rond het gebied (dichtstbijzijnde kleinschalige speeltuin op ca. 200 meter, openbare sportvoorziening op 600 meter lopen)

Overstad	Geen openbare sport- en speelvoorzieningen in of direct rond het gebied (dichtstbijzijnde kleinschalige speeltuin op ca. 400 meter, openbare sportvoorziening op 700 meter lopen)
Oudorp	Geen openbare sport- en speelvoorzieningen in of direct rond het gebied (dichtstbijzijnde speeltuin en openbare sportvoorziening op ca. 700 meter lopen)
Overdiep	Geen openbare sport- en speelvoorzieningen in of direct rond het gebied (dichtstbijzijnde speeltuin en openbare sportvoorziening op ca. 600 meter lopen)

Daarnaast zijn in Alkmaar ook diverse mogelijkheden om te zwemmen en watersport te beoefenen. Er zijn meerdere zwembaden in Alkmaar waar zwemles wordt gegeven, maar ook recreatief wordt gezwommen. Zwembad Hoornse Vaart is aan vernieuwing toe. Dit jaar wordt een besluit genomen of dit een renovatie betreft of dat, vanwege de groei van de stad, een nieuw zwembad wordt gebouwd (op dezelfde of een andere locatie). Daarnaast kan men ook in verschillende buitenwateren zwemmen. Zo is het strand van Bergen aan Zee bereikbaar in 15 minuten met de auto en 30 minuten met de fiets, en bevinden zich ook het Meer van Luna en het Zomerdel op korte afstand van het plangebied. In Alkmaar zelf zijn ook nog diverse mogelijkheden voor watersport (onder andere kanoën en suppen).

Waardering van voorzieningen

Naast de bereikbaarheid van voorzieningen speelt ook de kwaliteit van de voorzieningen een rol in het stimuleren van buitenleven, sporten en bewegen. De GGD heeft op basis van enquêtes onderzoek gedaan naar de tevredenheid van inwoners over de kindvriendelijke inrichting, de woonomgeving an sich en de voorzieningen en groen in de omgeving. Figuur 3.5 toont de cijfers van Alkmaar in vergelijking met de regio Noord-Holland Noord.

Figuur 3-5 Cijfers over kindvriendelijkheid en tevredenheid over voorzieningen en woonomgeving in Alkmaar in vergelijking met de regio (GGD-gezondheidsmonitor 2021).

3.4 Wandelen en fietsen

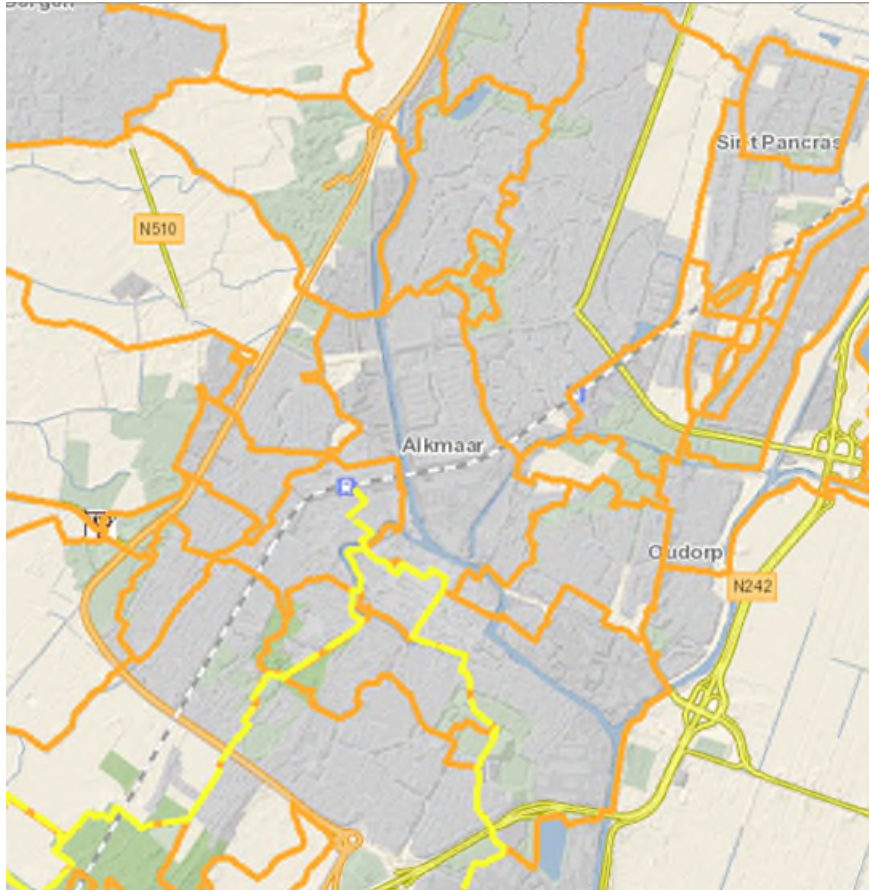
Lopen of fietsen als vervoerswijze draagt bij aan de gezondheid van inwoners. Naast dat lopen en wandelen positief is voor de gezondheid doordat men beweegt, helpt wandelen ook om mentaal gezond te blijven. Zo helpt het tegen stress en draagt het bij aan een betere gemoedstoestand, met name wanneer wandelingen in de natuur plaatsvinden. Tevens leidt wandelen ook tot minder autoverkeer en daardoor tot minder geluidbelasting en luchtverontreiniging. Het stimuleren van duurzame vervoersmiddelen en het verminderen van autoverplaatsingen wordt in het MER als afzonderlijke afweging meegenomen. Daar wordt ook onderzocht hoe dit bijdraagt aan de verbetering van milieukwaliteiten. In dit onderzoek richt de analyse zich op het gezondheidsbevorderende aspect van fietsen en wandelen als vervoersmiddel.

Wandelen

Recreatief wandelen

Een wandeling zonder specifieke bestemming, maar met als voornaamste doel om even te bewegen en een 'ommetje' te maken, valt onder recreatief wandelen. Een netwerk van wandelpaden door of langs aantrekkelijke plekken draagt bij aan de kwaliteit van 'ommetjes'. De provincie Noord-Holland heeft ommetjes en langere wandeltrajecten opgenomen in één netwerk. Via de website en app kiezen wandelaars uit een ruim routeaanbod of stellen zelf een route samen

via keuzepunten. De routes zelf zijn door middel van gekleurde pijlen langs de weg aangegeven. Figuur 3.6 toont het provinciaal wandelnetwerk in en rond Alkmaar.

Figuur 3-6 Kaart met provinciaal wandelroutenetwerk (oranje) en lange-afstandswandelroutes (gele stippellijn)

Functioneel wandelen

Naast recreatief wandelen kan wandelen ook functioneel ingezet worden. Wandelen wordt dan een alternatief voor de auto of de fiets. Dit geldt met name voor tripjes naar winkels, scholen of zorginstellingen. Hiervoor is in het onderzoek Duurzame mobiliteit de nabijheid en bereikbaarheid van supermarkten, basisscholen/kinderdagopvang en huisartsen/apotheken in beeld gebracht. Tabel 3.1 toont de afstanden naar de drie basisvoorzieningen vanuit de zes deelgebieden.

Tabel 3.2 Afstand in meters en looptijden naar drie basisvoorzieningen vanuit een centraal punt in de zes deelgebieden

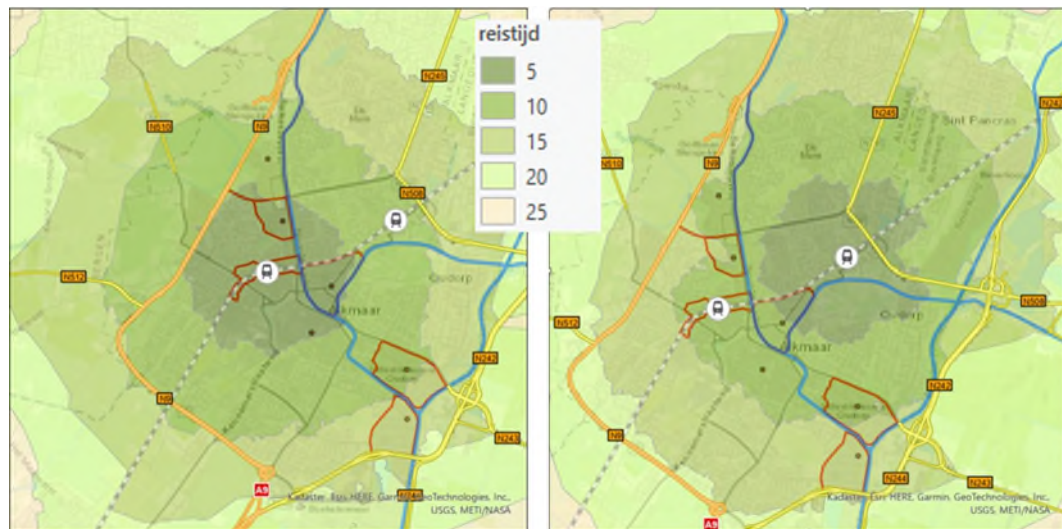
Deelgebied	Supermarkt	Basisschool / opvang	Huisarts / apotheek
Viaanse Molen	700 m (9 min)	In het gebied (opvang)	1.000 m (12 min)
RWZI	500 m (6 min)	700 m (9 min)	1.500 m (18 min)
Stationsgebied	900 m (11 min)*	400 m (5 min)	600 m (7 min)

Overstad	In het gebied	900 m (11 min)	400 m (5 min)
Oudorp	1.200 m (15 min)	700 m (9 min)	1.200 m (15 min)
Overdie	1.100 m (13 min)	400 m (5 min)	1.100 m (13 min)

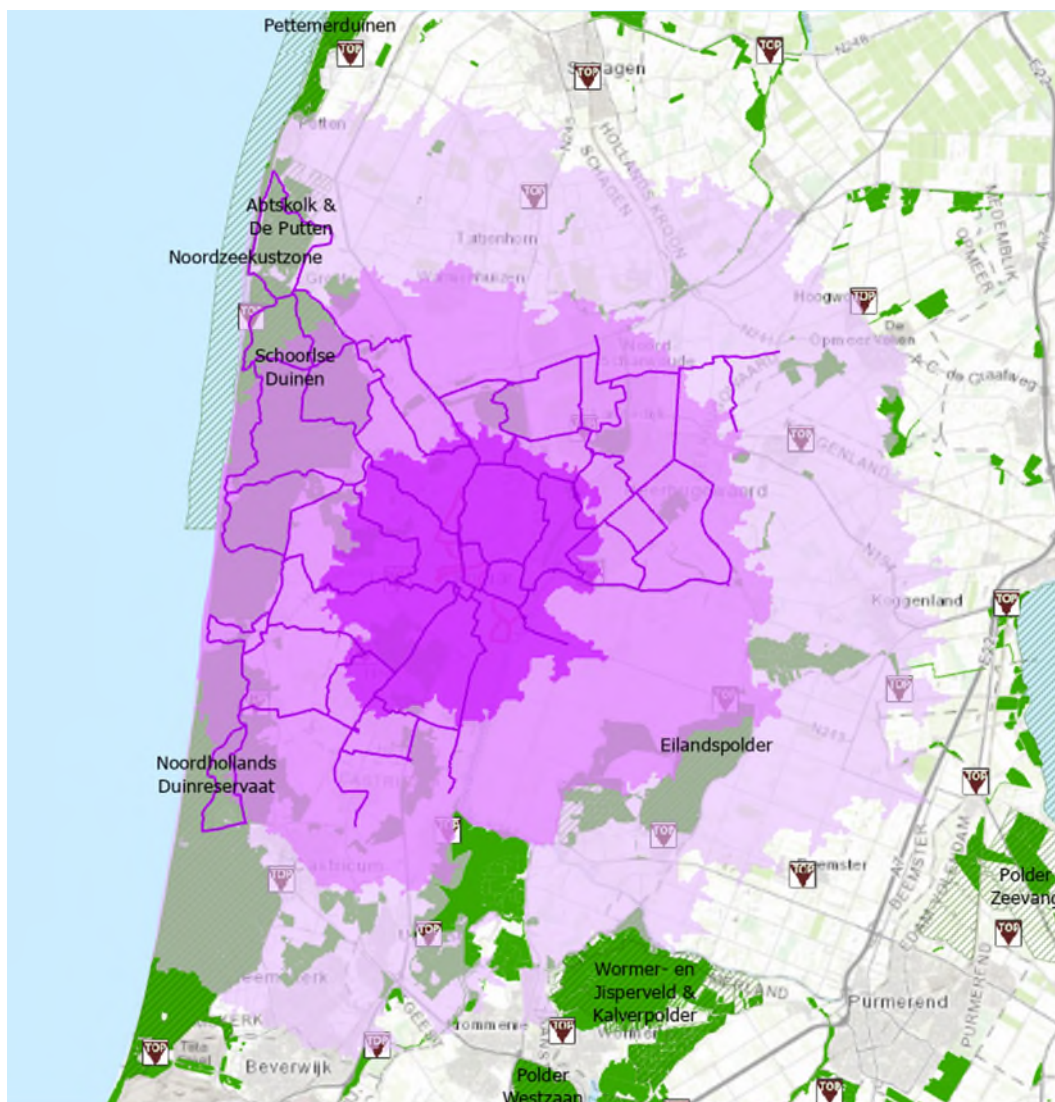
*In het gebied zit een AH To Go, deze is buiten beschouwing gelaten bij deze analyse

Fietsen

Het fietsnetwerk van Alkmaar is onderverdeeld in een basisnet en een netwerk van fietsradialen. De fietsradialen verbinden voorzieningen en lopen vanuit de stad naar de omliggende dorpen en kernen (tot 15 km), naar de stations en naar het recreatieve netwerk (fietsknooppunten). Omgekeerd loopt het recreatieve fietsnetwerk door tot in de stad en dorpen. De binnenstad is onderdeel van het fietsnetwerk.

Figuur 3-7 Fietsreistijd van en naar station Alkmaar (links) en Alkmaar Noord (rechts)

Figuur 3-8 Bereik van de fiets vanuit het centrum van Alkmaar in 20, 40 en 60 minuten fietsen

Overzicht fietsen en wandelen

Tabel 3.2 toont per deelgebied of en hoe het gebied aangesloten is op het fiets- en wandelnetwerk. Ook is de fietsreistijd naar de twee dichtstbijzijnde recreatiegebieden weergegeven.

Tabel 3.3 Overzicht aansluiting op netwerk en fietsreistijd tot dichtstbijzijnde recreatiegebieden

Deelgebied	Aansluiting op netwerk	Fietsreistijd recreatiegebied
Viaanse Molen	Fiets- en wandelroute van oost naar west door het gebied	16 min (Schoorlse Duinen) 19 min (Geestmerambacht)
RWZI	Fietsroute langs de Helderseweg, geen aansluiting op wandelroute aan overzijde Bergervaart	19 min (Schoorlse Duinen) 21 min (Geestmerambacht)
Stationsgebied	Fietsroute langs de Helderseweg, wandelroute aan noordkant van het deelgebied.	20 min (Schoorlse Duinen) 24 min (Geestmerambacht)

Overstad	Geen route door of direct langs het gebied, fietsroute langs westhoek van het deelgebied.	21 min (Geestmerambacht) 24 min (Schoorlse Duinen)
Oudorp	Fiets- en wandelroute langs Nieuwe Schermerweg.	21 min (Eilandspolder) 28 min (Alkmaardermeer)
Overdie	Geen aansluiting op fiets- en wandelroutes.	26 min (Eilandspolder) 26 min (Alkmaardermeer)

Onderzoek duurzame mobiliteit in het MER

Het MER onderzoekt mogelijkheden om duurzame mobiliteit (lopen, fietsen en OV) te stimuleren en autogebruik te ontmoedigen. Het stimuleren van lopen en fietsen draagt ook bij aan gezondheidsbevordering. Gezondheidsbevordering is dan ook een van de aspecten die meegenomen worden in de afweging voor duurzame mobiliteit.

Deze afweging richt zich meer op de recreatieve aspecten van lopen en fietsen. Hier zit uiteraard overlap. Bij de afweging voor duurzame mobiliteit gaat het met name om bestemmingen zoals supermarkten, scholen en bushaltes, bij deze afweging gaat het om recreatiebestemmingen en de mogelijkheden om een ommetje te maken.

3.5 Huidige recreatiedruk natuur- en recreatiegebieden

3.5.1 Overzicht recreatiegebieden

Info gebiedsinventarisatie

Recreatiemogelijkheden in de omgeving van de woning zijn belangrijke voorzieningen voor inwoners. Met name tijdens de coronapandemie is gebleken dat er een groeiende behoefte is aan recreatiemogelijkheden in de natuur. De recreatiedruk op natuurgebieden is dan ook hoog (zie tabel 3.4). Alkmaar ligt in een omgeving met meerdere recreatiegebieden. De gegevens in deze paragraaf zijn afkomstig uit het onderzoek *Natuur- en Recreatiegebieden Noord-Holland* van de provincie.

Tabel 3.4 Parameters recreatiedruk in natuur- en recreatiegebieden (bron: Onderzoek Natuur- en recreatiegebieden Noord-Holland, Provincie Noord-Holland)

	Opp. (ha)	Status	Bezoekers / ha	Activiteiten & voorzieningen	Route- dichtheid	Grens bezoekers
Alkmaarderhout	24	Geen	52.100	Hoogst	Matig hoog	NB
Alkmaardermeer	1.258	NNN	300	Laag	Laag	NB
Geestmerambacht	160	NNN	7.800	Laagst	Laag	Piekmomenten
Schoorlse Duinen	1.719	N2000	1.450	Laag	Laagst	Structureel
Noord-Hollands Duinreservaat	5.448	N2000	640	Laag	Laag	Piekmomenten

Kenmerkende kwaliteiten van de recreatiegebieden zijn de kust, strand en duingebieden en daarnaast watersportgebieden en polderbossen. Alkmaarderhout heeft het karakter van een stadsbos, wat ook blijkt uit de bezoekersaantallen. Het aanbod aan voorzieningen en routes is hier

ook hoog (zie tabel 3.5). Bij de andere vier recreatiegebieden is dit laag. Over het algemeen worden de recreatiegebieden goed gewaardeerd.

Tabel 3.5 Aantal voorzieningen binnen de natuur- en recreatiegebieden (bron: Onderzoek Natuur- en Recreatiegebieden Noord-Holland, provincie Noord-Holland)

Natuur/ recreatiegebied	Horeca	Verblijfsre- creatie	Dagrecreatie	Rijks- monu- menten
Alkmaarderhout	6	2	Geen dagre- creatie	22
Alkmaardermeer (plas en oe- vers)	13	4	9	3
Geestmerambacht	Geen ho- reca	Geen ver- blijfsrecrea- tie	1	Geen rijks- monu- menten
Noord-Hollands Duinreservaat	40	29	14	48
Schoorlse Duinen	29	8	4	21
Strand Bergen/ Egmond/ Schoorl	46	14	4	1

3.5.2 Algemene beschrijving knelpunten recreatie en natuur in de natuurgebieden

Impact van wandelen is vooral hoog door de hoge intensiteit, niet zozeer door de activiteit zelf. Wandelen is doorgaans een relatief rustige en stille activiteit, die op zich weinig verstoring veroorzaakt. Effecten treden vooral op door de hoge aantallen en voortdurende aanwezigheid die wandelaars in een gebied kunnen hebben. In die gevallen treden effecten op als verlaagde dichtheden van vogels langs paden, en ook verlaagd broedsucces. Dit is in Nederland zeer veel aan de orde, gezien de hoge bevolkingsdichtheid en het feit dat wandelen (samen met fietsen) de meest beoefende activiteit is. Wanneer dan ook de dichtheid van paden in een gebied hoog is, kan verstoring toch een groot significant effect hebben.

Hoe voorspelbaarder wandelaars zich gedragen, hoe minder verstoring ze veroorzaken. Afwijken van een pad, stil blijven staan, naar een vogel toelopen en lawaai maken, leiden ertoe dat een wandelaar of groep wandelaars meer verstoring veroorzaakt. Ook in open gebieden zoals de duinen is het effect van wandelaars groter (Krijgsveld, 2022⁸).

Loslopende honden hebben de grootste impact. Wandelaars met honden, en dan vooral met loslopende honden, hebben een sterk verstorend effect op vogels. In alle studies waarin het verstorende effect van honden is onderzocht, hadden wandelaars met honden een groter

⁸ Krijgsveld KL, B Klaassen & J van der Winden (2022). Verstoring van vogels door recreatie. Literatuurstudie van verstoringsgevoeligheid en overzicht van maatregelen. Deel 1 hoofdrapport & deel 2 soortbesprekingen. Uitgave Vogelbescherming Nederland, Zeist.

verstorend effect dan wandelaars zonder hond en ook groter dan andere recreatievormen. Momenteel heeft bijna 1 op de 5 huishoudens in Nederland een hond (Krijgsveld, 2022).

De beïnvloeding begint waar de recreanten hun wandeling beginnen. Voor de woningbouw - die buiten het Natura 2000-gebied is gelegen - is dat in het worst case scenario de plek waar de recreanten het Natura 2000-gebied of NNN betreden.

De invloed van recreatie op milieu en natuur is erg complex en hangt af van het type activiteit en de wijze van verplaatsing. Enkele directe negatieve gevolgen van recreatie voor natuur en milieu omvatten de betreding, de verstoring van dieren en het ontstaan van zwerfafval.

Natura 2000-gebieden: Schoorlse Duinen en Noordhollands Duinreservaat

In de Vogel- en Habitatrichtlijnrapportage 2019 (WUR, 2019) is aangegeven dat de toename van de druk van bebouwing en recreatie in en nabij de duinen, met name voor soorten een verstorend hebben ([Link naar onderzoek](#)). Voor broedvogels van duingebieden is de langetermijntrend voor de populatieomvang grotendeels negatief.

Krijgsveld (2022) geeft het volgende aan over de gevoeligheid van het duingebied ten aanzien van recreatie: "De effecten van recreanten aan kust, strand en in de duinen komen neer op het navolgende:

- Voor geen ander habitat dan op stranden is recreatie zo'n belangrijke bron van achteruitgang van de broedvogels die er leven. Niet alleen in Nederland, maar mondiaal. Zo dreigt de strandplevier vanwege verstoring door recreatie te verdwijnen uit ons land.
- Van alle gebieden en alle activiteiten zijn de effecten van recreatie in deze biotoop misschien wel het grootst; door de combinatie van hoge recreatie-intensiteit, in een voor mensen zeer toegankelijke habitat, en met veel vogelsoorten die op de grond broeden of in grote groepen leven en daardoor extra gevoelig zijn voor de verstoring.
- Veel van de habitats zijn zeer toegankelijk, en worden bovendien geclaimd door recreanten om vrij in rond te lopen (stranden, duinen, dijken, buitendijkse hoekjes). Gebieden zijn open tot zeer open, met geen of lage vegetatie, en verstoringsafstanden zijn daardoor groot.
- De vogelsoorten die hier voorkomen broeden veelal op de grond, en vaak ook nog in kolonies, wat ze kwetsbaar maakt voor rondlopende mensen en honden. De soorten die op stranden broeden zijn het grootste deel van hun leefgebied kwijt door de alomtegenwoordige recreatie en de vogels die er nog tot broeden komen hebben door hoge recreatie-intensiteit een sterk verminderd broedsucces. Denk aan strandplevier, bontbekplevier en dwergstern, maar ook meeuwenkolonies, eidereend en pijlstaart in aan het strand grenzende kwelders en duinpannen. Ook in de duinen is op plaatsen met veel recreatie de dichtheid aan soorten als tapuit, graspieper en veldleeuwerik verlaagd, in een brede strook langs paden. Dijken bieden uitzicht op graslanden en kwelders waar steltlopers en meeuwen overtijen (aan de ene kant), of foeragegeren op drooggevalen slikken (aan de andere kant), en fietsers en wandelaars op die dijken leiden tot lagere aantallen vogels rond die dijken.
- Effecten ontstaan doordat de habitat van deze soorten op zo grote schaal is opengesteld voor zulke grote aantallen recreanten (met name wandelaars en honden, maar ook sportvisser, fietsers, boten, windsurfers en kitesurfers, paragliders, parapenters, strandzeilers, terreinwagens, motorcrossers, paardrijders, fatbikers). Daar waar paden zijn, worden effecten vergroot wanneer mensen zich buiten die paden begeven, wat in

deze open, toegankelijke en ook voor mensen zo aantrekkelijke gebieden ook makkelijk kan. Voor soorten als velduil en blauwe kiekendief, die een groot foerageergebied hebben en op onverstoorde plekken broeden, treden effecten op wanneer er onvoldoende habitat overblijft waar geen recreatie is.

- Stranden zijn extra kwetsbaar door de combinatie van grote recreatiedruk en enorme mate van toegankelijkheid. Ook in duinen is dit het geval, zij het dat duinen vaak niet overal even toegankelijk zijn, maar vooral vanaf de strandzijde en vanaf toegangspaden.
- Maatregelen om effecten te verminderen of voorkomen zijn urgent en liggen in afsluiting van broed- en foerageerhabitat (tijdelijk of gedeeltelijk) (DeRose-Wilson et al. 2018), de inrichting van vaste paden in lage dichtheden, en in zonering (zie HS 6). Daar waar dit geïmplementeerd wordt, is er vrijwel onmiddellijk verbetering van dichtheid of broedsucces (Arts 2000, Herrier 2002, Lafferty et al. 2006, Liley & Sutherland 2007, Faulhaber et al. 2016). Educatie en handhaving zijn bij zulke maatregelen van belang voor succes."

Alhoewel de Natura 2000-gebieden Schoorlse Duinen en Noordhollands Duinreservaat aangewezen zijn als Habitatrichtlijngebied en niet als Vogelrichtlijngebied, is de broedvogelpopulatie ook vanuit de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000 belangrijk. Deze bepalen namelijk mede de kwaliteit van habitattypen waarvoor dit Natura 2000-gebied een instandhoudingsdoelstelling kent en daarmee voor de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied. Onderstaand is per habitatype, waarvoor de Natura 2000-gebieden definitief zijn aangewezen, enkele aanwezige typische (broed)vogelsoorten genoemd zoals beschreven in de Natura 2000-beheerplannen:

- H2110 Embryonale duinen (SD): *sprinkhaanrietzanger is niet aangetroffen*.
- H2120 witte duinen (SD, ND): eider is niet aanwezig (SD), wel in ND.
- H2130A* kalkrijke grijze duinen (SD, ND): tapuit is sinds 2002 niet meer aanwezig (SD), wel in ND.
- H2130B* kalkarme grijze duinen (SD, ND): tapuit is sporadische broedvogel en velduil is sporadische wintergast (SD, ND).
- H2130C* heischrale grijze duinen (ND): *geen broedvogels aangewezen bij dit habitatype*
- H2140A* vochtige duinheiden met kraaihei (SD, ND): *geen broedvogels aangewezen bij dit habitatype*
- H2140B* droge duinheiden met kraaihei (SD, ND): *geen broedvogels aangewezen bij dit habitatype*
- H2150* duinheiden met struikhei (SD, ND): *geen broedvogels aangewezen bij dit habitatype*.
- H2160 duindoornstruwelen (SD, ND): nachtegaal is incidentele broedvogel (SD, ND).
- H2170 kruipwilstruwelen (SD, ND): *geen broedvogels aangewezen bij dit habitatype*
- H2180A droge duinbossen (SD, ND): grote bonte specht (SD, ND).
- H2180B vochtige duinbossen (SD, ND): grote bonte specht (SD, ND).
- H2180C binnenduinrandbossen (SD, ND): grote bonte specht, houtsnip (SD, ND).
- H2190A vochtige duinvalleien (open water) (SD, ND): dodaars (SD, ND).
- H2190B kalkrijke vochtige duinvalleien (ND): sprinkhaanrietzanger (SD, ND) en paapje (ND).
- H2190C ontkalkte vochtige duinvalleien (SD, ND): sprinkhaanrietzanger (SD, ND), paapje en wulp (ND).
- H2190D vochtige duinvalleien (hogere moerasplanten) (ND): dodaars, sprinkhaanzanger.
- H3260A beken en rivieren met waterplanten (SD): *geen broedvogels aangewezen bij dit habitatype*.
- H6410 Blauwgraslanden (ND): watersnip
- H7210 Galigaanmoerassen (ND): blauwborst

Conclusie: Gezien in alle habitattypen typische vogelsoorten de kwaliteit bepalen, en wandelaars leiden tot verstoring van broedvogels, is de kans aanwezig dat de extra wandelaars bijdragen aan de afname op lange termijn van de populatieomvang van de betrokken typische soorten in het gebied omdat deze soorten verstoord worden in hun leefgebied.

In het beheerplan Schoorlse Duinen⁹ is het volgende opgenomen met betrekking tot recreatie:

‘In het beheerplan wordt geconstateerd dat recreatie en natuur in dit gebied goed samengaan. Natuur en recreatie in dit gebied kunnen elkaar zelfs wederzijds versterken. Een voorbeeld daarvan is de ontwikkeling van de Kerf, een gebied met hoogwaardige natuur aan de kust van de Schoorlse Duinen dat, mede dankzij het landschappelijk schoon, is uitgegroeid tot een belangrijke recreatieve trekpleister voor de natuurliefhebber. [...] Naar verwachting zijn toekomstige kleinschalige ontwikkelingen goed inpasbaar en vormen ze geen knelpunten met de Natura 2000-instandhoudingsdoelen. Dit is wel ter beoordeling van het bevoegd gezag (provincie Noord-Holland) die elke nieuwe recreatieve ontwikkeling in en rond het Naturagebied moet toetsen aan de Natuurbeschermingswet. Ook grootschalige recreatieve ontwikkelingen aan de rand van het Natura 2000- gebied, waarbij sprake kan zijn van een sterke toename van het aantal recreanten binnen het Natura 2000-gebied, worden getoetst aan de Natura 2000- instandhoudingsdoelen. Hierbij zal vooral worden gelet op toenemende betreding en verstoring. Mogelijk worden er dan vanuit het bevoegd gezag voorwaarden gesteld aan de uitvoering van het voornemen, bijvoorbeeld het instellen van een zonerings.’

In het beheerplan Noordhollands Duinreservaat¹⁰ is het volgende opgenomen met betrekking tot recreatie:

*‘Het handhaven van de recreatiezonerings, is belangrijk voor het realiseren van de instandhoudingsdoelen. De recreatiezonerings bestaat uit zones waar het drukker mag zijn zoals rond de dorpen. Meer in het westen, met de kwetsbaarder duingraslanden, wordt het rustiger gehouden dankzij een extensief padennetwerk en de aanwijzing van natuurkernen waar broedvogels rust en ruimte krijgen. Een groot deel van de hoofdentrees is opnieuw ingericht en vervult een kanaliserende functie voor de grootste bezoekersstromen
[...]*

Fietsen/mountainbiken, wandelen/joggen en paardrijden mag alleen plaatsvinden op formele, verharde en onverharde wegen en paden. Deze formele paden maken geen deel uit van de kwalificerende habitattypen. Hoewel betreding buiten de formele paden kan optreden en kan leiden tot aantasting van de habitatkwaliteit maakt dit geen deel uit van de toetsing omdat het geen toegestane activiteit is. De conclusie is dat er geen effecten zijn van deze vorm van huidig gebruik, ook zonder aanvullende mitigerende maatregelen.

In het gebied vindt het uitlaten van honden plaats. Met borden is aangegeven waar honden aangelijnd mogen worden uitgelaten, waar honden los mogen lopen en waar honden verboden zijn. Het uitlaten van honden zou kunnen leiden tot lokale vermesting van habitattypen. Onder

⁹ Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2016. Natura 2000 beheerplan Schoorlse Duinen (86). Oktober 2016.

¹⁰ Provincie Noord-Holland, 2017. Natura 2000 beheerplan Noordhollands Duinreservaat 2018-2024. Oktober 2017.

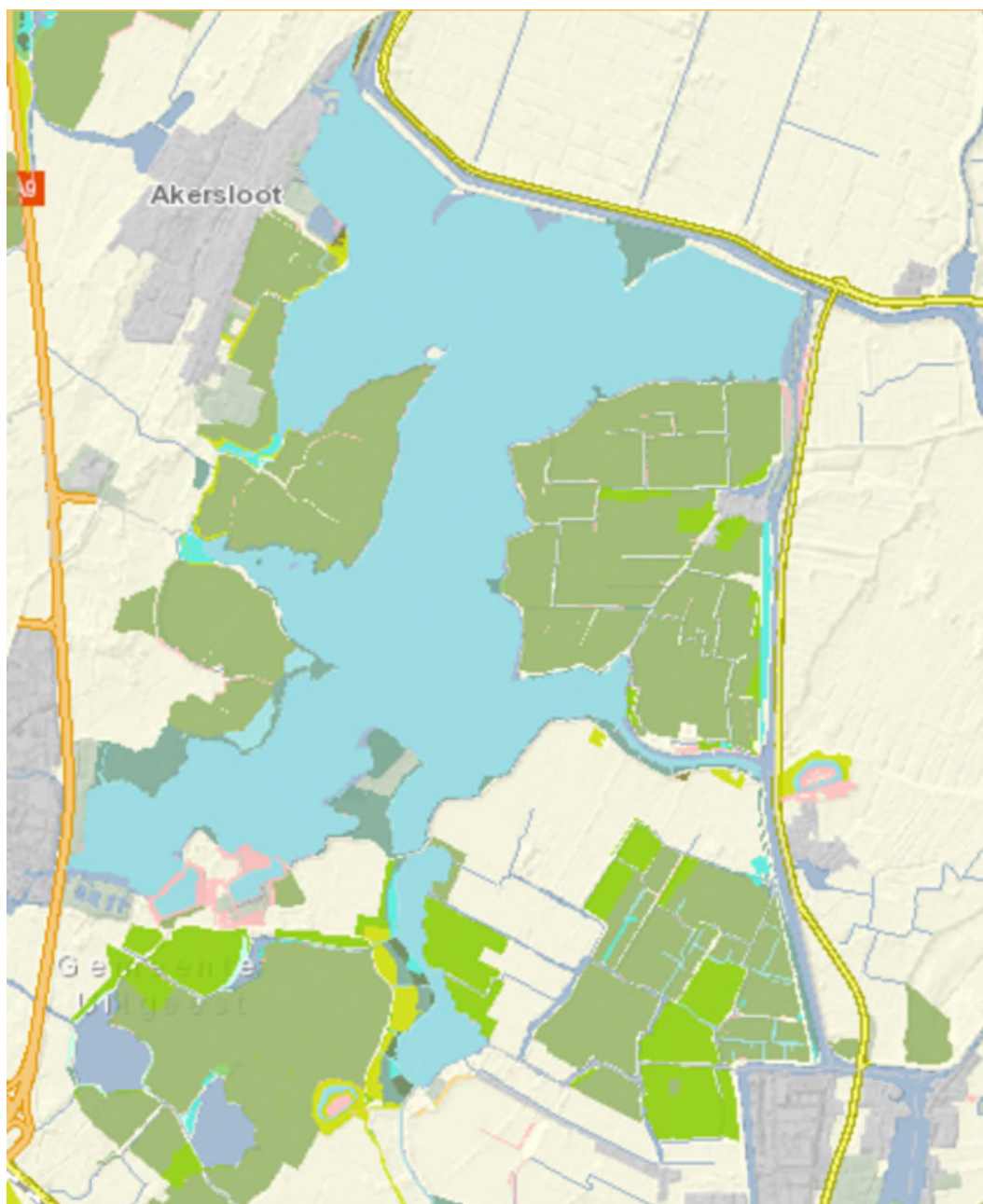
voorwaarde dat honden niet los mogen lopen in kwalificerende habitats zijn significante gevolgen uit te sluiten.'

NNN-gebieden: Alkmaardermeer en Geestmerambacht

Bij de Natura 2000-gebieden is vooral gekeken naar het effect van recreatie op duingebieden. De NNN-gebieden Alkmaardermeer en Geestmerambacht kennen andere natuurtypen:

Natuurdoeltypen Alkmaardermeer

- N14.02: hoog- en laagveenbos
- N13.02: wintergastengebied
- N13.01: vochtig weidevogelgrasland
- N12.02: kruiden- en faunarijk grasland
- N4.02: zoete plas

Figuur 3-9 Ligging natuuroeltypen Alkmaardermeer (Bron: <https://geoapps.noord-holland.nl/GeoWebP/index.html?viewer=nbp>)

Natuuroeltypen Geestmerambacht

- N16.04: vochtig bos met productie
- N14.03: Haagbeuken- en essenbos
- N12.04: zilt overstromingsgrasland
- N12.02: kruiden- en faunarijk grasland

- N10.02: vochtig hooiland
- N05.03: veenmoeras
- N05.02: gemaaid rietland
- N04.02: zoete plas

Voor natuur- en recreatiegebied Geestmerambacht is recreatiedruk een belangrijk aandachtspunt. In dit gebied worden grenzen voor aantal recreanten op piekmomenten regelmatig overschreden (Onderzoek Natuur- en recreatiegebieden Noord-Holland, Provincie Noord-Holland).

Figuur 3-10 Ligging natuurdoeltypen Geestmerambacht (Bron: <https://geoapps.noord-holland.nl/GeoWebP/index.html?viewer=nbp>)

Ten aanzien van meren geeft Krijgsveld (2022) het volgende aan over effecten van recreatie:

“De effecten van recreanten op meren komen neer op het volgende:

- *De openheid van deze biotoop maakt dat effecten over grote afstanden optreden. vluchtafstanden op het water zijn groot, waardoor vogels ook over een grote afstand verstoord worden. Effecten duren bovendien lang, doordat vogels na verstoring ver weg vliegen en het lang duurt voor ze terugkeren.*
- *Veel vogelsoorten leven buiten de broedtijd in groepen op het water. Voor deze groepen in het bijzonder zijn de effecten groot (grote vluchtafstanden, groot aantal vogels, vaak weinig uitwijkmogelijkheid).*

- *Door de combinatie van openheid en de grote toegankelijkheid ervan voor recreanten, is op veel locaties sprake van een door recreatie verlaagd aantal vogels. Watervogels kunnen zelfs volledig van meren verdwijnen door waterrecreatie (bijvoorbeeld. Hume 1976, Jansen 2011). Dit effect is vaak seizoensgebonden, gerelateerd aan zowel voorkomen van vogels als recreatie.*
- *De mate van verstoring hangt ook op het water nauw samen met het type recreatie en het (vaar) gedrag van de recreanten. Snelheid, lawaai en voorspelbaarheid (vaargeulen) zijn hierbij de belangrijkste parameters.*
- *Voor veel soorten zijn recreatie-luwe gebieden nodig, die bovendien geschikt zijn qua habitateisen van de soort (waterplanten, ondieptes, open water, niet of juist wel omgeven met bomen). Voor veel soorten watervogels zijn zulke gebieden niet alleen buiten het recreatiesezoen van belang, maar ook middenin het recreatiesezoen. Dit is een knelpunt voor soorten als brilduiker, nonnetje, krooneend.*
- *Afsluiting van gebieden werkt momenteel vaak niet doordat regels niet bekend zijn bij de recreant en doordat een duidelijke bebording (tonnen/boeien) op het water ontbreekt. Een uitzondering hierop vormen kitesurfzones waar bakens de grenzen van de zone markeren, en waar locaties waar wel gekitesurft mag worden goed online aangeduid zijn, wat zo in spectaculaire afnames van verstoringseffecten resulteert van deze potentieel zeer versturende recreatievorm."*

Alhoewel in deze meren ook actueel recreatie plaats vindt, heeft kan een toename van de recreatie wel effecten hebben op de natuurwaarden.

4 Impact van de ontwikkeling van Alkmaars Kanaal

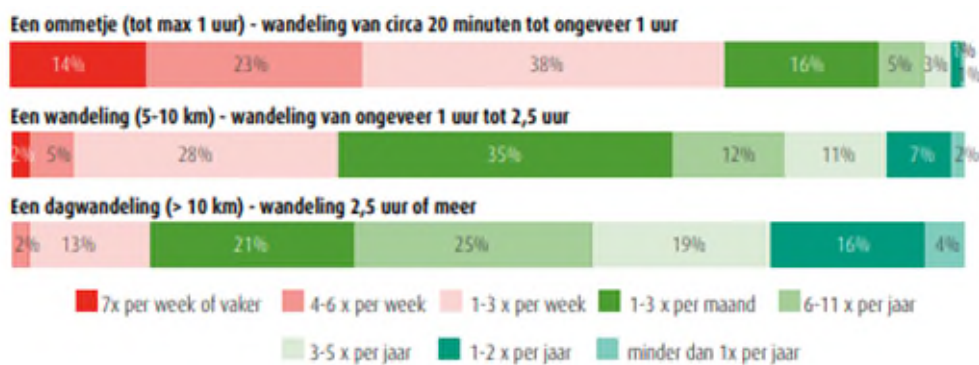
4.1 Toename aantal recreanten

Met de ontwikkeling van Alkmaars Kanaal worden circa 15.000 woningen toegevoegd. Met een gemiddelde huishoudensgrootte van 2 personen komt dit neer op een toename van circa 30.000 inwoners. In deze paragraaf is een inschatting gemaakt van de toename van wandelaars en fietsers en de bijbehorende kenmerken, zoals het motief en de bestemming.

4.1.1 Wandelaars

Type wandelingen

Wandelingen zijn er in verschillende vormen. Een korte wandeling vanuit huis (ook wel 'ommetjes' genoemd) is het meest gebruikelijk. Dit zijn wandelingen van 20 minuten tot een uur. Langere wandelingen van 1 tot 2,5 uur is een andere categorie. De laatste categorie is een dagwandeling van meer dan 10 kilometer. Figuur 4.1 toont het percentage en frequentie voor wandelingen in de drie categorieën.

Figuur 4-1 Verdeling van de frequentie voor wandelingen naar type wandeling

Groei van het aantal wandelaars en wandelingen

Niet iedereen maakt wandelingen en de een wandelt meer dan de ander. Er kan onderscheid gemaakt worden tussen frequente wandelaars (meer dan 4x per week), overige wandelaars (tot 3 keer per week) en niet-wandelaars. Uit onderzoek van de wandelbond blijkt dat 90% van de mensen 1 of meer keer per week wandelt. Circa 10% wandelt niet of nauwelijks (minder dan 1x per maand). Ruim 25% van de mensen wandelt meer dan 4x per week.

In tabel 4.1 zijn de percentages uit figuur 4.1 gebruikt om het aantal wandelaars voor Alkmaars Kanaal naar type en frequentie te bepalen.

Tabel 4.1 Percentage en aantal wandelaars naar type wandeling en frequentie voor Alkmaars Kanaal

	1x per week of meer		1 tot 3x per maand		Minder dan 1x per maand	
	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal
Ommetje	74%	22.200	16%	4.800	10%	3.000
Wandeling	35%	10.500	35%	10.500	30%	9.000
Dagwandeling	13%	3.900	21%	6.300	66%	19.800

Piekmomenten leiden tot recreatiedruk

Recreatiedruk ontstaat op de drukste dagen, de dag dat de meeste mensen gaan recreëren. Van de dagen van de week is zondag de favoriete dag voor wandelingen. Piekmomenten voor recreatiedruk doen zich dan ook voor op deze dag van de week. Voor de cijfers in tabel 4.1 is de aanname gedaan dat van de wandelingen die 1 tot 3x per maand plaatsvinden, 30% van de wandelingen op zondag is. Van de wandelingen die 1x per week of vaker voorkomen is er vanuit gegaan dat 70% op zondag is. Dit geldt voor wandelingen en dagwandelingen, voor ommetjes wordt er vanuit gegaan dat deze niet in natuur- of recreatiegebieden plaatsvinden, aangezien die niet in de directe omgeving van de deelgebieden gelegen zijn. Wandelaars die minder dan 1x per maand wandelen zijn hierin niet meegenomen.

Tabel 4.2 toont een berekening van het aantal wandelingen en dagwandelingen op een gemiddelde zondag. Op een gemiddelde zondag gaan ruim 10.000 inwoners van Alkmaars Kanaal een wandeling maken, circa 4.600 inwoners gaan op pad voor een dagwandeling van meer dan 10 km.

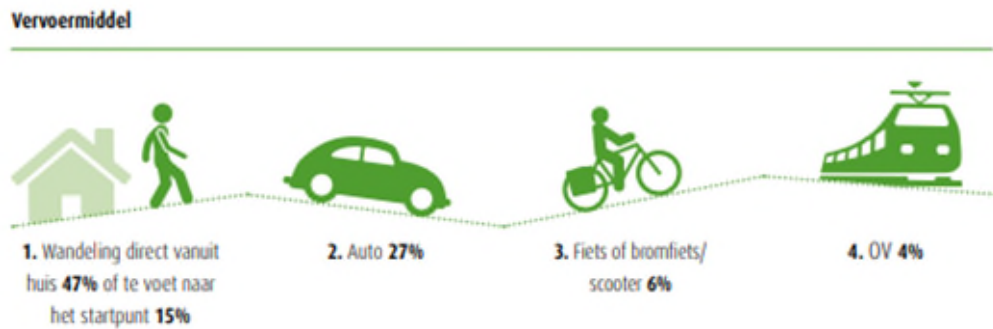
Tabel 4.2 Berekening van het aantal wandelaars op een gemiddelde zondag (piekmoment)

	Wandeling		Dagwandeling	
	Aantal	Op zondag	Aantal	Op zondag
1 tot 3x per maand	10.500	3.150	6.300	1.890
1x per week of meer	10.500	7.350	3.900	2.730
Totaal:		10.500		4.620
Wandelt vanuit huis	62%	6.510	62%	2.864
Reist naar wandelbestemming	38%	3.990	38%	1.756

Bestemmingen

Voor (dag)wandelingen zijn mensen doorgaans bereid enige afstand af te leggen. Wandelaars zijn bereid verder te reizen voor lange wandelingen. Figuur 4.2 toont het bereik rond de deelgebieden van Alkmaars Kanaal. In tabel 4.3 is het percentage wandelaars onderverdeeld naar reisbereidheid. Uit de tabel blijkt dat voor wandelingen 17% van de mensen niet bereid is te reizen, zij doen de wandelingen vanuit huis. Voor dagwandelingen is dat slechts 5%. De rest is bereid in meer of mindere mate te reizen om een wandeling te maken.

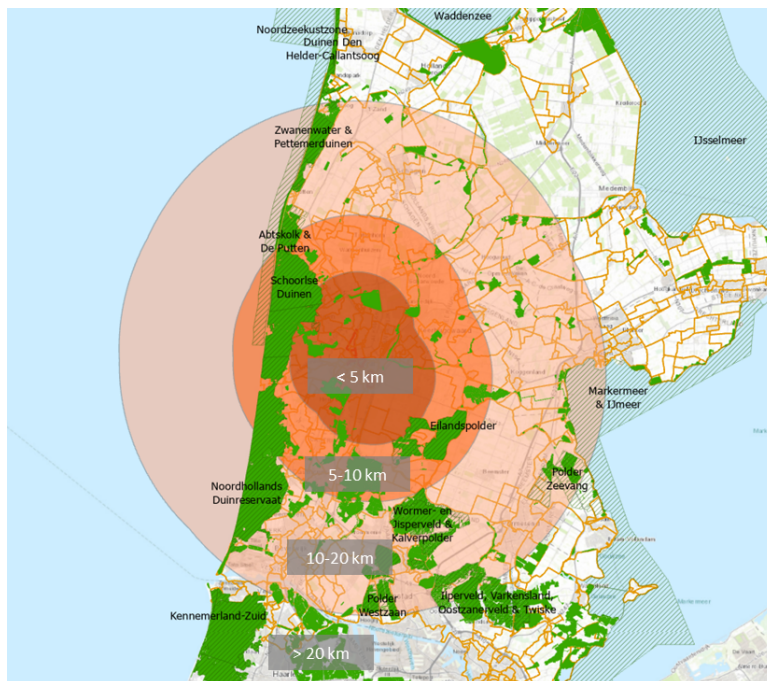
Van de 15.120 wandelingen op een gemiddelde zondag gaat ruim 60% wandelen vanuit huis. Voor de overige wandelingen wordt eerst een ander vervoersmiddel gekozen. De verdeling is in figuur 4.2 weergegeven. 62% van de wandelingen vindt in de directe omgeving van de deelgebieden plaats. Hiermee is alleen recreatiegebied Alkmaarderhout bereikbaar. Voor de overige gebieden wordt er vanuit gegaan dat hiervoor eerst gebruik gemaakt wordt van een ander vervoermiddel. Dit betreft 38% van de (dag)wandelingen. Deze verdeling is aan tabel 4.2 toegevoegd.

Figuur 4-2 Startpunt of vervoersmiddel richting startpunt voor een wandeling

Reisbereidheid: hoe ver reizen voor een wandeling?

In de vorige alinea is beschreven dat 62% van de wandelingen vanuit huis plaatsvindt. De overige 38% reist naar een wandelbestemming. In het onderzoek van Wandelmonitor is bepaald hoe ver mensen (willen) reizen voor een wandeling. In tabel 4.3 is het aantal wandelaars op piekmomenten verdeeld naar de reisbereidheid. Dit geeft een indicatie van waar deze wandelaars naar toe gaan en welke toename te verwachten is bij de natuur- en recreatiegebieden in de omgeving. Hier zijn ook de relevante natuur- en recreatiegebieden per zone opgenomen. De polders aan de zuidoostkant van Alkmaar zijn niet meegenomen. Het recreatieve aanbod is hier beperkt.

Figuur 4-3 Bereik van 5, 10 en 20 km rond de deelgebieden van Alkmaars Kanaal

Tabel 4.3 Aantal wandelaars op piekmomenten, verdeeld naar reisbereidheid en de natuur- en recreatiegebieden binnen die zone

Natuur- en recreatiegebieden		Wandeling		Dagwandeling	
		Percentage	Aantal	Percentage	Aantal
Niet reizen	Alkmaarderhout	62%	6.510	62%	2.864
Minder dan 5 km	Geestmerambacht	7%	735	7%	323
5 – 10 km	Alkmaardermeer Schoorlse duinen	10%	1.050	10%	462
10 – 20 km	Noord-Hollands Duinreservaat	7%	735	7%	323
Meer dan 20 km	Diversen	6%	630	6%	277
Totaal:			10.500		4.620

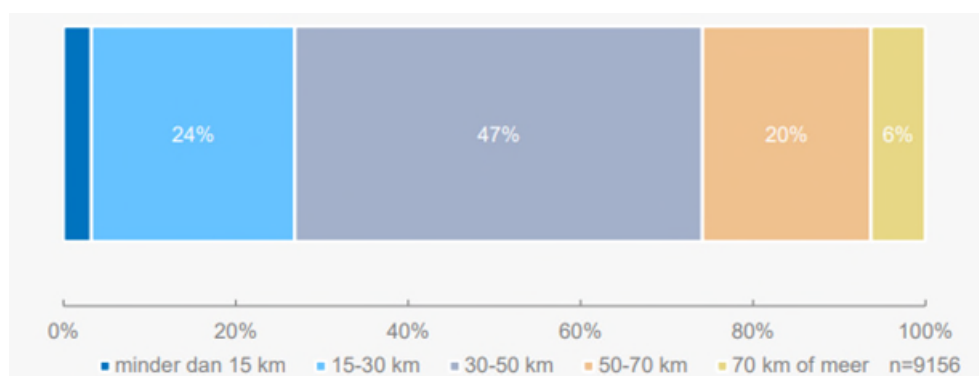
4.1.2 Fietzers

Fietsen is een andere recreatieve bezigheid, waar steeds meer animo voor is. Ruim driekwart van de Nederlanders fietste in 2021 wel eens voor het plezier, totaal zijn er circa 700 miljoen recreatieve fietstochten gemaakt. Een kwart van de Nederlanders stapt 1 tot 3 keer per week op de fiets. Tabel 4.4 toont de percentages en frequenties voor recreatieve fietstochten en het aantal fietsers dat voor Alkmaars Kanaal verwacht wordt.

Tabel 4.4 Percentage en frequentie van fietstochten

	1x per week of meer		1 tot 3x per maand		Minder dan 1x per maand	
	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal
Recreatief fietsen	66%	19.800	29%	8.700	5%	1.500

Figuur 4.3 toont de verdeling naar het aantal kilometer per gemiddelde fietstocht. Bijna een kwart fietst tussen de 15 en 30 kilometer, bijna de helft van de recreatieve fietstochten betreft een afstand tussen de 30 en 50 kilometer, ruim een kwart betreft een fietstocht van meer dan 50 kilometer. Uit onderzoek van de fietsersbond blijkt dat bijna 80% van de fietstochten vanuit huis plaatsvindt.

Figuur 4-4 Aantal kilometer tijdens een gemiddelde fietstocht

Om het aantal fietsers op een gemiddelde zondag te bepalen zijn dezelfde uitgangspunten gehanteerd: van de fietsers die 1x per week of meer fietsen vindt 70% op zondag plaats, van het overige deel vindt 30% op zondag plaats.

Tabel 4.5 Berekening van het aantal fietsers op een gemiddelde zondag

Recreatief fietsen		
	Aantal	Op zondag
1 tot 3x per maand	10.200	3.060
1x per week of meer	19.800	13.860
Totaal:		16.920

Natuur- en recreatiegebieden		Recreatief fietsen	
		Percentage	Aantal
Tot 30 km	Alkmaarderhout	27%	4.568
30 – 50 km	Geestmerambacht	47%	7.952
Meer dan 50 km	Alkmaardermeer	26%	4.400
	Schoorlse duinen		
Totaal:			16.920

4.2 Nieuwe voorzieningen

4.2.1 Voorzieningen binnen de deelgebieden

Uitgangspunten voor de ontwikkeling

De ontwikkeling van Alkmaars Kanaal bestaat niet alleen uit de toevoeging van woningen in de zes deelgebieden. De programma's houden ook rekening met ruimte voor werkgelegenheid en voorzieningen. Welke voorzieningen dat precies zijn, wat de verdeling per type voorziening is en wat de locatie daarvan wordt is (nog) niet bekend.

In de ontwikkelbeelden zijn ook uitgangspunten voor groen en water opgenomen. Ook hiervoor geldt dat de inrichting en locatie nog niet exact vastgelegd is. De minimale omvang in aantal hectare en percentages van het gebied is vastgelegd in de ontwikkelbeelden.

Tabel 4.6 Omvang van de deelgebieden en de uitgangspunten voor groen en water per deelgebied

Deelgebied	Omvang	Bouw	Groen	Water
Viaanse Molen	67 ha		13,4 ha (20%) onverhard 6,7 ha (bijdrage landschap)	
RWZI	20 ha	10 ha (50%)	4 ha (20%)	2 ha (10%)
Stationsgebied	17 ha	60-70% wonen 20-30% werken 10-20% voorzieningen	3,4 ha (20%)	
Overstad	30 ha		6 ha (20%) onverhard	
Oudorp	43 ha		8,6 ha (20%) onverhard	
Overdie	30 ha		6 ha (20%) onverhard	

De uitgangspunten voor de ontwikkeling bieden hierdoor ruimte voor de aanleg van nieuwe sport- en recreatievoorzieningen binnen de deelgebieden. De mogelijkheden hiervoor worden in paragraaf 5.1 onderzocht.

In het onderzoek Duurzame mobiliteit is onderzocht of er binnen de deelgebieden draagvlak is voor nieuwe voorzieningen op basis van het beoogde programma.

Deelgebied	Woningen	Bouw	Groen	Water
Viaanse Molen	5.400		13,4 ha (20%) onverhard 6,7 ha (bijdrage landschap)	
RWZI	1.600	10 ha (50%)	4 ha (20%)	2 ha (10%)
Stationsgebied		60-70% wonen 20-30% werken 10-20% voorzieningen	3,4 ha (20%)	
Overstad			6 ha (20%) onverhard	
Oudorp			8,6 ha (20%) onverhard	
Overdie			6 ha (20%) onverhard	

4.2.2 Voorzieningen buiten de deelgebieden

Kanaalpark

Alkmaar werkt volop aan de ontwikkeling van de gebieden langs het kanaal. Het Alkmaars KanaalPark wordt een groen gebied dat de verschillende ontwikkelingen langs het Noordhollandsch Kanaal met elkaar verbindt. Dit park zorgt voor meer lucht en ruimte in de stad.

De vormgeving van het Kanaalpark kent drie pijlers::

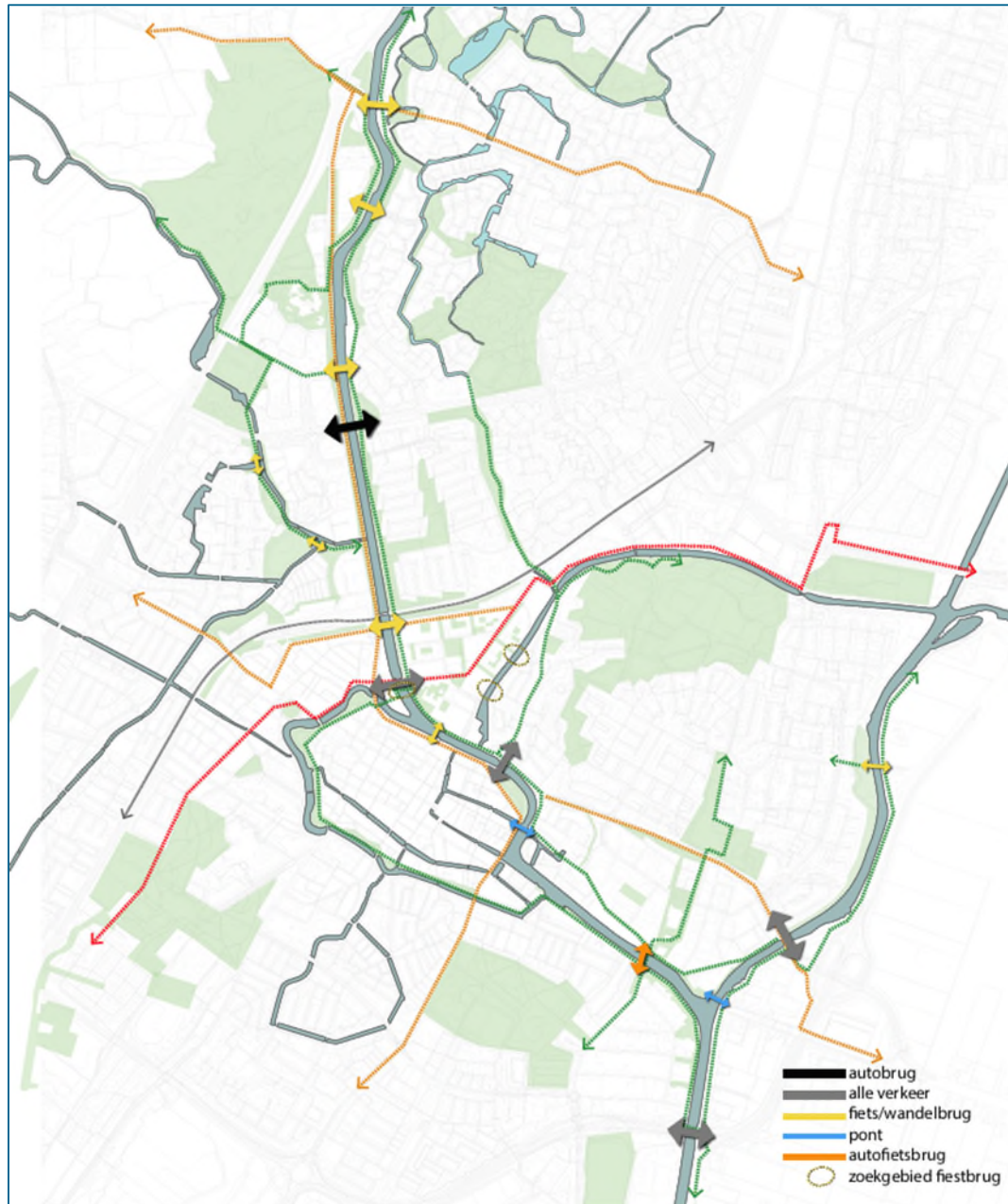
1. Groene drager: stimuleren van biodiversiteit, klimaatadaptatie en duurzaam ontwerpen;
2. Verbindend netwerk: inzetten op nieuwe langzame verkeersroutes en groen voor fietsers en wandelaars;
3. Uitnodigende plekken: veelzijdige verblijfsplekken aan het kanaal met ruimte voor recreatie, horeca, evenementen en ontspanning.

Het park vormt een samenhangend systeem, verblijfsgebied en recreatieve structuur die de verschillende wijken en ontwikkelgebieden aan elkaar knoopt. Zo ontstaat een prettig gebied voor wandelingen, sporten, flaneren en verblijven.

Fietsers en voetgangers krijgen voorrang in het KanaalPark, met een fijnmazige structuur van fiets- en wandelpaden. Voor aanliggende woongebieden worden diverse ommetjes gecreëerd waarbij de wandelaar ook 'de overkant' van het kanaal kan bezoeken. In het park komen een aantal doorgaande (snelfiets)routes te liggen naar het recreatieve achterland, bijvoorbeeld een route naar het strand, Geestmerambacht, Land van Leeghwater en park van Luna. Het park de Oude Kwekerij is een bestaande plek waar het prettig toeven is, deze ligt langs een recreatieve omleiding voor langzaam verkeer. Waar mogelijk wordt het netwerk aangevuld met nieuwe (liefst vrijliggende) fietspaden.

De oevers van het KanaalPark zijn openbaar toegankelijk. In het KanaalPark zijn informele ontmoetingsplekken en voldoende plekken voor rust. Het KanaalPark biedt ruimte voor sport en

spel en verbindt op een aantrekkelijke manier lokale (nieuwe) ommetjes aan het doorlopend groenblauwe lint in de stad en stimuleert 'gezond bewegen' en vitaliteit. Op aangewezen plekken is ruimte voor reuring en iconische plekken met een bijzondere programmering. Recreatievaart wordt waar mogelijk beter benut en verbeterd door meer verbindingen met het achterland.

Figuur 4-5 Nieuwe verbindingen over het Noordhollandsch Kanaal (bron: Kanaalpark Alkmaar)

5 Gezondheidsbevordering binnen de stad

Dit hoofdstuk beschrijft maatregelen om de gezondheid van inwoners te bevorderen. Hierbij richt het onderzoek zich op maatregelen in de openbare ruimte in en rond de deelgebieden en maatregelen voor het verbeteren of uitbreiden van recreatiemogelijkheden.

5.1 Benutten en verbeteren van bestaande voorzieningen

Deze paragraaf beschrijft mogelijke maatregelen om voorzieningen voor recreatie te verbeteren. Naast voorzieningen voor wandelen en fietsen, waarmee de bereikbaarheid van natuur- en recreatiegebieden verbeterd wordt, kijkt de paragraaf ook naar voorzieningen binnen de gebieden. Denk hierbij aan sanitaire voorzieningen, horeca of meubilair zoals bankjes en afvalbakken.

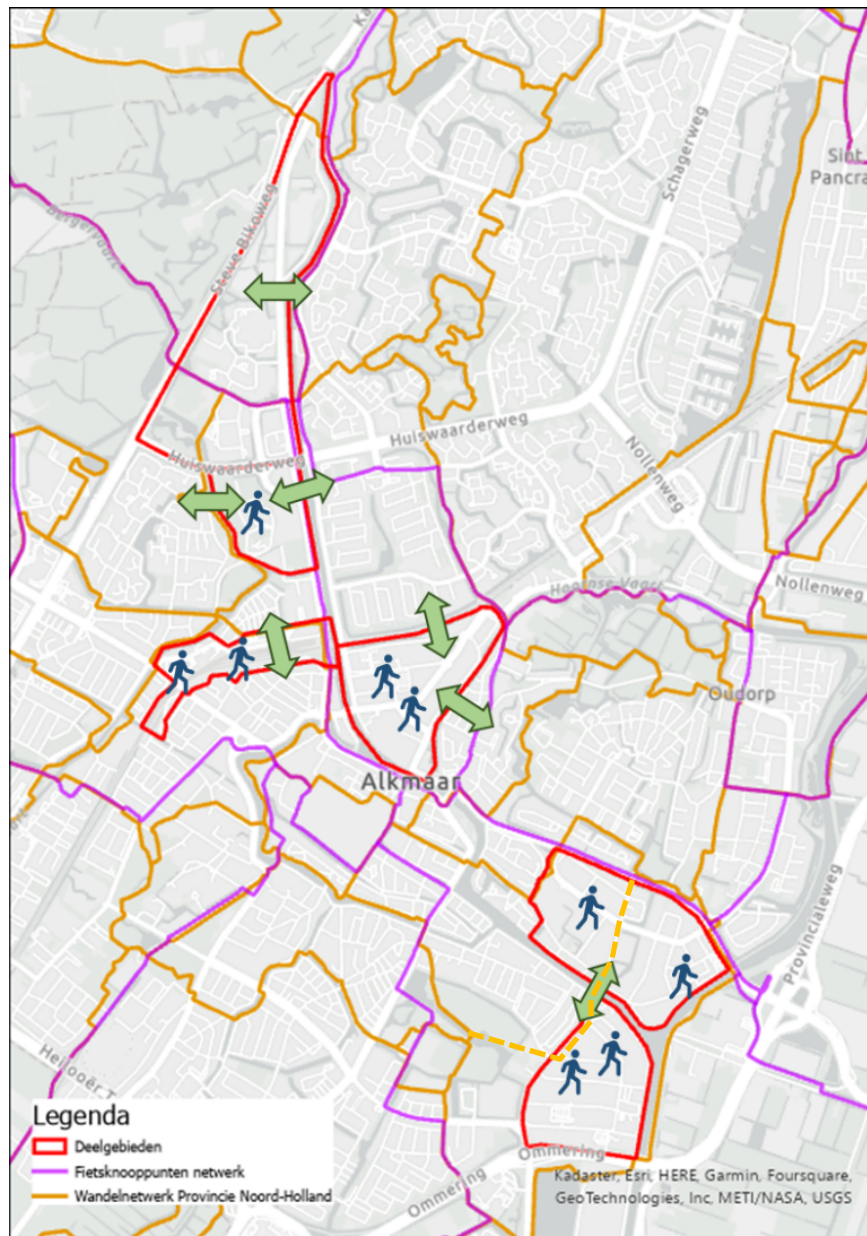
5.1.1 Aansluiting op het fiets- en wandelnetwerk

In het onderzoek Duurzame Mobiliteit zijn mogelijkheden voor nieuwe verbindingen voor langzaam verkeer onderzocht (zie figuur 5.1). Ook is gekeken welke deelgebieden (nog) niet geschikt zijn voor wandelaars en fietsers, door het ontbreken van voetgangersoversteekplaatsen (VOP's). Deze maatregelen zijn geïnventariseerd om langzaam verkeer zoveel mogelijk te stimuleren binnen Alkmaars Kanaal en autogebruik te verminderen. Dit is ook positief voor gezondheid. Niet alleen omdat het bijdraagt aan meer lopen en fietsen, het verbetert ook de bereikbaarheid van recreatieve voorzieningen en de verbinding met het buitengebied van Alkmaar. Dit is in tabel 5.1 weergegeven.

Tabel 5.1 Reistijdwinst voor fietsverkeer naar station Alkmaar, centrum, buitengebied en overige delen van Alkmaar

Deelgebied	Station	Centrum	Buitengebied*	Overig
Viaanse Molen	Reistijdwinst van circa 2 min door verbinding over Bergervaart	Reistijdwinst van circa 3 min door verbinding over Bergervaart en het spoor	n.v.t.	Reistijdwinst van enkele minuten richting oostkant van het kanaal.
RWZI	Beperkte reistijdwinst (< 1 min) door kwalitatieve maatregelen	Reistijdwinst van circa 2 min door verbinding over het spoor.	Reistijdwinst van circa 2 min door verbinding over Bergervaart.	Reistijdwinst van enkele minuten richting oostkant van het kanaal.
Stationsgebied	n.v.t.	Reistijdwinst voor noordkant van spoor van circa 2 min door nieuwe verbinding over het spoor.	n.v.t.	Reistijdwinst van circa 2 min richting noordoosten van de stad.
Overstad	Beperkte reistijdwinst (< 1 min) door verbetering doorstroming op kruispunten	n.v.t.	Reistijdwinst van circa 2 min door verbinding over Bergervaart en verbetering doorstroming op kruispunten	Reistijdwinst richting noorden en zuiden door nieuwe verbinding over Hoornsevaart en het spoor.

Oudorp	Beperkte reistijdwinst (< 1 min) door verbetering doorstroming op kruispunten	Reistijdwinst van circa 2 min door nieuwe verbinding over het kanaal.	Beperkte reistijdwinst (< 1 min) door verbetering doorstroming op kruispunten	Reistijdwinst van bijna 8 min richting zuiden door nieuwe verbinding over kanaal.
Overdie	Beperkte reistijdwinst (< 1 min) door verbetering doorstroming op kruispunten	n.v.t.	Beperkte reistijdwinst (< 1 min) door verbetering doorstroming op kruispunten	Reistijdwinst van bijna 8 min richting noorden door nieuwe verbinding over kanaal.

Figuur 5-1 Nieuwe verbindingen voor langzaam verkeer en voetgangersoversteekplaatsen (VOB's)

De nieuwe verbindingen maken bestaande fiets- en wandelroutes beter bereikbaar vanuit de deelgebieden:

- Vanuit Viaanse Molen is het Fietsknooppunten netwerk beter bereikbaar door de nieuwe verbinding aan de oostkant van het kanaal. Deze verbinding maakt ook deel uit van de nieuwe routes van het Kanaalpark (paragraaf 4.2.2).
- Vanuit RWZI is het Wandelnetwerk Noord-Holland beter bereikbaar door de nieuwe verbinding aan de westkant. Daarnaast is de fietsroute beter bereikbaar door de nieuwe verbinding aan de oostkant. Een oversteekplaats tussen deze verbindingen zou helpen om de route te verbeteren.
- Vanuit Stationsgebied zal de bereikbaarheid naar de wandelroute aan de noord kant van het gebied verbeteren door de verbinding over het spoor. Daarnaast zullen twee oversteekplaatsen in dit gebied de bereikbaarheid verbeteren.
- Vanuit Overstad is de fietsroute makkelijker te bereiken door de verbinding over de Hoornsevaart. Bovendien zouden twee oversteekplaatsen helpen om het netwerk te bevorderen.
- Vanuit Oudorp en Overdie kunnen de bestaande routes aan de noord en zuidkant verbonden worden (zie oranje stippellijn) waardoor de uitbereiding van het wandel- en fietsnetwerk mogelijk is. Deze verbinding maakt ook deel uit van de nieuwe routes van het Kanaalpark (paragraaf 4.2.2). Meer oversteekplaatsen in Oudorp en Overdie zouden ook helpen om de bereikbaarheid te bevorderen.

5.1.2 *Verbeteren van de kwaliteit van fiets- en wandelroutes*

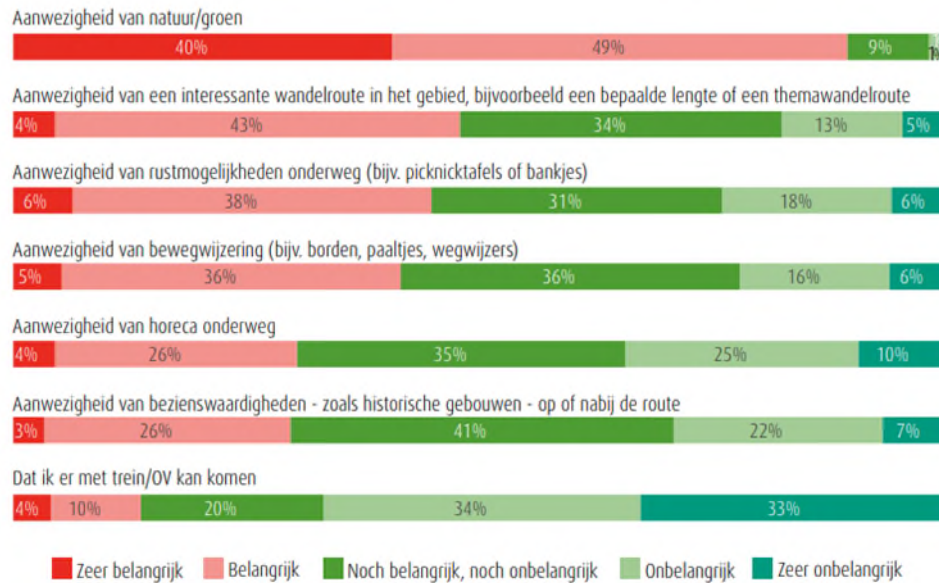
Naast de bereikbaarheid van fiets- en wandelroutes speelt de kwaliteit van de routes ook een belangrijke rol in het stimuleren van fietsen en wandelen. Deze paragraaf beschrijft enkele algemene aandachtspunten en aanbevelingen om de kwaliteit te verbeteren.

Wandelen

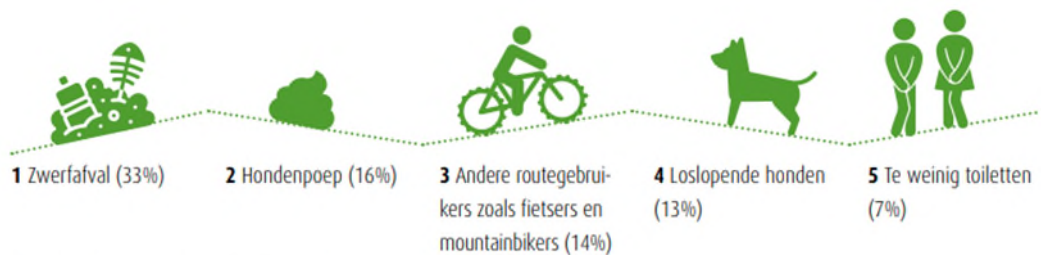
Om te bepalen welke maatregelen wandelen aantrekkelijker kunnen maken is het nodig inzicht te hebben in de factoren die wandelaars belangrijk vinden. Dit is onderzocht in de wandelmonitor (2021) (zie Figuur 5.2 en Figuur 5.3).

Uit figuur 5.2 blijkt dat de aanwezigheid van natuur en groen door bijna 90% (zeer) belangrijk wordt gevonden. Groen is bijna onmisbaar voor een aantrekkelijke wandelroute. Toch zijn ook voorzieningen, zoals bankjes en bewegwijzering en bezienswaardigheden langs de route van belang. Binnen Alkmaar kent de historische binnenstad diverse bezienswaardigheden, maar ook het kanaal zelf en de molens zijn bezienswaardigheden die een wandelroute aantrekkelijk(er) kunnen maken.

Mate waarin bepaalde aspecten belangrijk zijn bij de keuze voor een wandelbestemming

Figuur 5-2 Bepalende aspecten voor de keuze voor wandelbestemming (bron: Wandelmonitor)

Bron: Kien, Onderzoek t.b.v. Wandelmonitor 2021.

Figuur 5-3 Top 5 ergernissen voor wandelaars (bron: Wandelmonitor)

Welke aanbevelingen zijn er voor het wandelen?

Op basis van de belangrijke aspecten voor wandelen en de top 5 ergernissen zijn voor Alkmaars Kanaal enkele aanbevelingen te doen:

Routes langs bezienswaardigheden

De grootschalige ontwikkeling van Alkmaars Kanaal biedt kansen om bestaande routes optimaal te benutten en binnen de deelgebieden nieuwe routes te creëren. Wandelpaden door de deelgebieden kunnen bijvoorbeeld het Kanaalpark verbinden met routes door de historische binnenstad. Binnen de deelgebieden zijn mogelijkheden voor themaroutes, bijvoorbeeld een molenthema bij Viaanse Molen waarbij de functies van de molens goed zichtbaar en beleefbaar is. De verbinding tussen Oudorp en Overdie maakt het mogelijk om een kanaalwandelroute te creëren, met diverse oversteken en routes door het Kanaalpark.

Voorzieningen

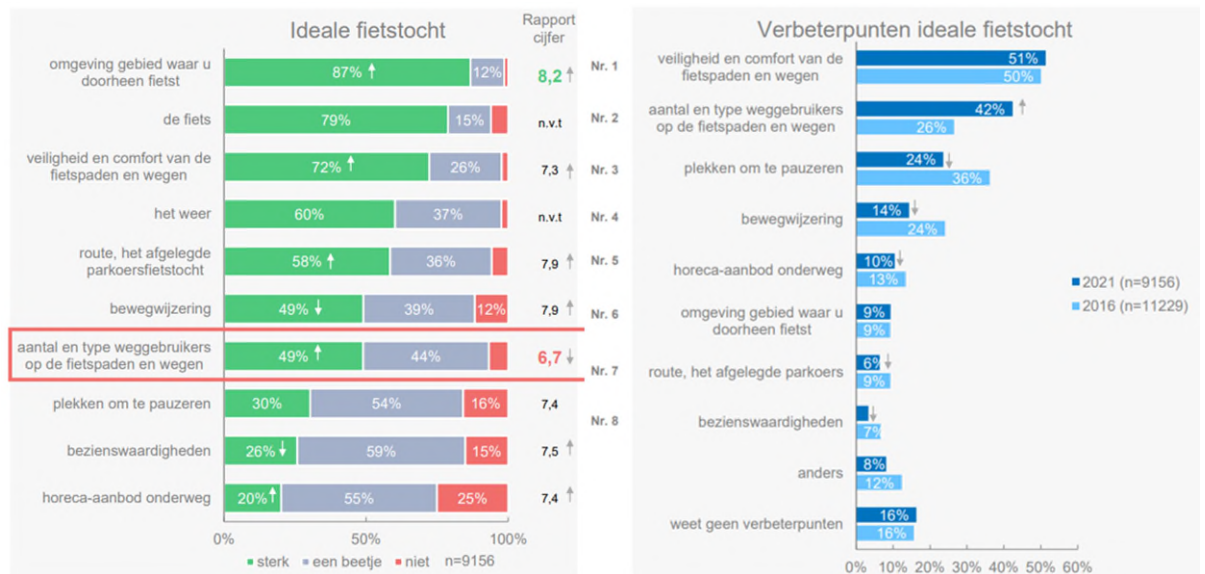
Met goede voorzieningen op en langs de wandelroutes wordt niet alleen de kwaliteit verbeterd, het maakt de routes ook voor meer doelgroepen beschikbaar. Rustvoorzieningen zijn bijvoorbeeld belangrijk voor ouderen. Voor kinderen zijn speelvoorzieningen langs de route van belang. Afvalbakken zijn van belang om de nummer 1 ergernis te voorkomen of beperken. Bewegwijzering draagt bij aan de herkenbaarheid van de routes. Met name voor themaroutes vergroot dit de beleving van de route.

Scheiden van functies

Recreanten kunnen hinder van elkaar ondervinden. Dit geldt met name als het druk is. Wandelaars die zich storen aan fietsers en andersom. Of ergernissen vanwege loslopende honden en hondenpoep (zie figuur 5.3). Dit kan beperkt worden door voorzieningen te scheiden. Bijvoorbeeld door (duidelijk herkenbaar) afzonderlijke fiets- en wandelpaden aan te leggen, door specifieke plekken aan te wijzen waar honden los mogen lopen en door hondenpoepzakjes te verstrekken langs routes.

Fietsen

Naast wandelen is fietsen voor Nederlanders een primaire vorm van beweging. Het is belangrijk om inzicht te hebben in de factoren die bijdragen aan prettig fietsen in de openbare ruimte. Dit is onderzocht in het rapport recreatief fietsen in Nederland (2021) van de ANWB. De meeste fietstochten (>70%) beginnen vanuit huis. Het is dus van belang om vanuit woongebieden veilige aansluitingen te maken naar fietsroutes. Qua comfort hebben de meeste recreatieve fietsers sterke voorkeur voor een asfalt fietspad, gevolgd door beton.

Figuur 5-4 Waardering van fietstochten en verbeterpunten voor fietstochten (bron: Rapport Recreatief Fietsen in Nederland, 2021)

Welke aanbevelingen zijn er voor het fietsen?

Creëer ruimte voor het fietsnetwerk en houdt daarbij rekening met:

- De verbinding tussen verschillende fietspaden;
- De veiligheid en het comfort van de fietspaden (asfalt zorgt voor het hoogste comfort);

- De verschillende snelheden van gewone fietsen, racefietsen en elektrische fietsen (bijvoorbeeld door het creëren van fietssnelwegen);
- Aansluiting bij inrichtingseisen zoals benoemd in het Actieplan Alkmaar Fietst 2021-2025. Streef bijvoorbeeld naar fietsstroken van 2,25 meter breed en een twee-richtingenfietspad van 4,0-5,0 meter breed. Hoe breder, hoe veiliger en comfortabeler;
- Het creëren van fietsthema routes, zoals een kabouter fietstocht en belevingsroute voor kinderen, een regionale MTB-route voor mountainbikers en een natuurbelevingsroute voor ouder publiek;
- Het verbeteren en duidelijk zichtbaar maken van bebording en bewegwijzering voor recreatieve routes. Zorg voor een duidelijk contrast tussen verschillende borden voor verschillende routes en dat deze niet gemakkelijk over het hoofd kunnen worden gezien;
- Uitrustpunten langs de fietsroutes (wellicht in combinatie met uitrustpunten voor wandelaars. Meubilair als een picknickbank is zeer geschikt. Bij voorkeur met een mooi uitzicht;
- Fietsroutes langs bezienswaardigheden en horecagelegenheden met voldoende stallingsmogelijkheden en oplaadpunten voor verschillende typen fietsen;
- Voldoende verlichting.

5.1.3 Sport en spel

Sport en spel

Sport en bewegen heeft een bewezen meerwaarde voor educatie, gezondheid, inclusie, burgerschap en sociale leefbaarheid. De gemeente Alkmaar heeft het doel om sport zo leuk en toegankelijk mogelijk te maken voor alle Alkmaarders in alle levensfasen.

Bereikbaarheid van bestaande voorzieningen

Meerdere deelgebieden krijgen door de nieuwe verbindingen een betere bereikbaarheid naar bestaande sport- en spelvoorzieningen. Vanuit Viaanse Molen is het voetbalveld met speeltuin bij de Stempelmakerstraat beter bereikbaar door de verbinding over het kanaal aan de oostkant. Bij de RWZI is de speeltuin bij de Jan van Scorelkade beter bereikbaar door de herontwikkeling van een ontoegankelijke weg naar een fiets- en wandelpad. Bovendien wordt bij Overstad de speeltuin bij de Broekerwaard beter bereikbaar door de verbinding aan de noordelijke kant van het deelgebied.

Door de nieuwe verbindingen verbetert de looptijd tot sport- en speelvoorzieningen met hooguit 1 à 2 minuten. Echter blijft een groot deel van de ontwikkelvelden op meer dan 6 minuten lopen van een sport- en speelvoorziening. Vrijwel geen van de ontwikkelvelden heeft een sport- en speelvoorziening binnen 3 minuten lopen. Alleen het verbeteren van de bereikbaarheid van bestaande voorzieningen is niet voldoende om de ambitie voor Vitaliteit te halen.

Sociaal welzijn in de openbare ruimte

De openbare ruimte biedt veel mogelijkheden om sociaal welzijn te bevorderen. Zo heeft een onderzoek van het RIVM aangetoond dat het buiten zijn in een groene omgeving zorgt voor een bevordering van de stemming, ontspanning en het verminderen van angst, depressie en stress. Dit komt onder andere door het bevorderen van sociale contacten en interacties. Ook de VNG heeft geschreven over sociaal welzijn in de gezonde leefomgeving. In een gezonde buurt zijn voldoende en toegankelijke ontmoetingsplekken aanwezig, zoals een buurthuis, publieke bankjes en gemeenschappelijke moestuintjes. Dit draagt bij aan het voorkomen van eenzaamheid.

Voor Alkmaars Kanaal zijn een aantal maatregelen op te sommen die bijdragen aan sociaal welzijn:

- Voldoende locaties om ontmoeting te stimuleren voor verschillende leeftijden (zoals speel- en sportvelden, parken, winkels en voorzieningen, buurthuizen en jongerencentra, digitale steunpunten, hondenuitlaat-/losloopegebieden, weekmarkten). Ontmoetingsplekken in de openbare ruimte zijn kwalitatief hoogstaand, schoon en veilig;
- Beperkt verkeer in de wijk/op straat nabij ontmoetingsplekken;
- Duidelijke uitgangen vanuit woonwijk naar omliggende natuurgebieden;
- Toegankelijke fiets- en wandelpaden voor iedereen;
- Creëer volksmoestuinen/stadslandbouw om lichamelijke activiteit en sociale interactie te stimuleren.
- Zorg voor een dementievriendelijke inrichting.

5.2 Creëren van nieuwe voorzieningen binnen de deelgebieden

5.2.1 Alkmaars Kanaalpark

Het Alkmaars Kanaalpark is in ontwikkeling. Langs het Noord-Hollands Kanaal komt ruimte om te wonen, te werken en te recreëren. Het Alkmaars Kanaalpark wordt een langgerekt park langs beide oevers van het Noordhollandsch Kanaal (Figuur 5.5). De oever is aan beide kanten ongeveer 6,5 km lang en zal in breedte variëren. Op 12 december 2024 heeft de gemeenteraad het ontwikkelkader Kanaalpark vastgesteld.

Parken zijn niet alleen groene ruimten in de stad maar bieden ook ruimte om elkaar te ontmoeten, te sporten, te wandelen en te spelen. Al die activiteiten kunnen een positieve invloed hebben op de gezondheid van mensen. De aanleg van het Kanaalpark gebeurt gefaseerd. Het Kanaalpark is opgedeeld in 16 zones, waarvan 4 zones vallen binnen de ontwikkelgebieden. In Overstad is de zone langs het Kanaal al grotendeels heringericht (Ringersplein). De herinrichting van de parkzones van de overige deelgebieden volgt in principe de fasering van die gebieden. Waar mogelijk worden kansen benut om in bepaalde delen eerder een aantrekkelijke parkzone te realiseren.

De missing link in de buiten-centrum ring zal fietsers binnen Alkmaar de mogelijkheid geven om naar andere wijken te fietsen. Dit wordt al gedaan op de route binnenstad- Overstad en Overdie en Binnenstad naar Viaanse molen. Dit plan zal twee van de drie missing links toevoegen aan het fietsnetwerk.

Figuur 5-5 Impressie van het Alkmaars Kanaalpark (bron: Gemeente Alkmaar)

5.2.2 Vraag naar nieuwe voorzieningen

Door de ontwikkeling van nieuw woongebied groeit de vraag naar nieuwe sport- en speelvoorzieningen. De gemeente Alkmaar hanteert een norm van 3% van de oppervlakte van de ontwikkeling voor speelruimte. Bij (grote) inbreilocaties in de binnenstad is het verplicht om 3% ruimte te reserveren voor speeltoestellen. Hierbij dient de minimale speelruimte 225 m² te zijn (15 x 15 m). Om de vraag naar de omvang van sport- en speelvoorzieningen in beeld te brengen per deelgebied, is de norm van 3% speelruimte toegepast op de kolom 'omvang ontwikkeling' (zie tabel 5.2).

Tabel 5.2 Berekening van de hoeveelheid speelruimte per deelgebied en parameters voor het programma en het ruimtegebruik

Deelgebied	Oppervlak (ha)	Omvang ontwikkeling (ha)	3% Speelruimte nodig (m ²)	Aantal woningen	% werken/ wonen	%water /groen
Viaanse Molen	67	19	5.700	5.400	20/80	20/10
RWZI	20	6	1.800	1.600	n.b.	20/10
Stationsgebied	20	7	2.100	1.200	30/70	n.b.
Overstad	30	24	7.200	2.500	50/50	?/20
Oudorp	43	30	9.000	2.300	50/50	?/20
Overdie	30	23	6.900	1.200	30/70	?/20
Totaal	210	109	32.700	14.200		

5.2.3 *Locatie en inrichting van nieuwe voorzieningen*

Een speelruimte moet minimaal 225 m² bevatten volgens de norm. De omvang van de ontwikkeling maakt dat per deelgebied meerdere sport- en speelvoorzieningen gewenst zijn. Op hoofdlijnen kan per deelgebied gekozen worden voor enkele grootschalige voorzieningen of meerdere kleinschalige voorzieningen.

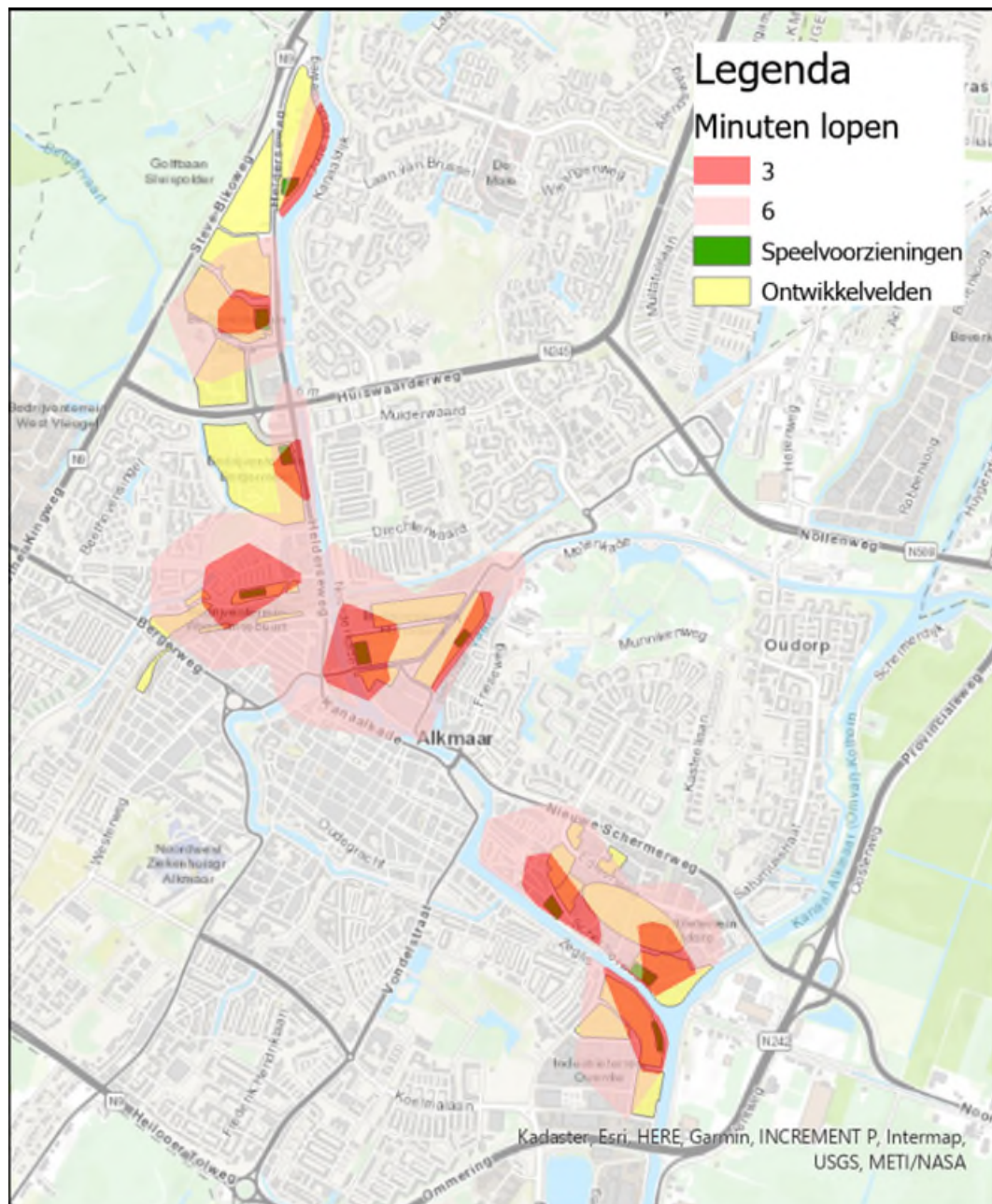
Grootschalige sport- en speelvoorzieningen langs het kanaal

Het Kanaalpark is een logische plek om enkele grotere voorzieningen te situeren. Dit past ook bij de beoogde functie en inrichting van het park. De voorzieningen komen dan grotendeels langs de randen van de deelgebieden te liggen. In Stationsgebied en Overstad zijn de mogelijkheden voor sport- en speelvoorzieningen in het Kanaalpark beperkter. Bij Stationsgebied vormt de Helderseweg een barrière richting het kanaal, in Overstad wordt het Kanaalpark meer vormgegeven als boulevard.

Figuur 5.6 toont het bereik voor 3 en 6 minuten lopen bij concentraties van (grootschalige) voorzieningen op enkele plekken. Waar mogelijk zijn de locaties gesitueerd in het beoogde Kanaalpark. Als dat niet mogelijk is, is een speelvoorziening gesitueerd op plekken waar naar verwachting geen woningbouw mogelijk is. De locaties zijn indicatief, het is voornamelijk bedoeld om inzicht te geven in de gemiddelde afstanden tot speelvoorzieningen.

De figuur laat zien dat enkele delen van Viaanse Molen op meer dan 6 minuten lopen van de sport- en speelvoorzieningen liggen. Dit komt deels door de barrièrewerking van de Helderseweg. Aan de noordkant ontbreken oversteekplaatsen, waardoor de voorzieningen vanuit ontwikkelveld Volkstuinen slecht bereikbaar zijn. In Stationsgebied is het westelijke ontwikkelveld op meer dan 6 minuten lopen gelegen. Hier vormen de Bergerweg en het spoor barrières voor de bereikbaarheid van één centrale sport- en speelvoorziening.

Deelgebied RWZI is in deze analyse grotendeels op meer dan 6 minuten lopen gesitueerd. Dit komt doordat er in de huidige situatie geen routes over het terrein lopen. Bij herontwikkeling zal dit gebied wel bereikbaar zijn, grotendeels op minder dan 3 minuten lopen van de ingetekende voorziening. Dit geldt ook voor de zuidhoek van Oudorp en Overdie.

Figuur 5-6 Bereik in 3 en 6 minuten lopen vanaf grootschalige speelvoorzieningen

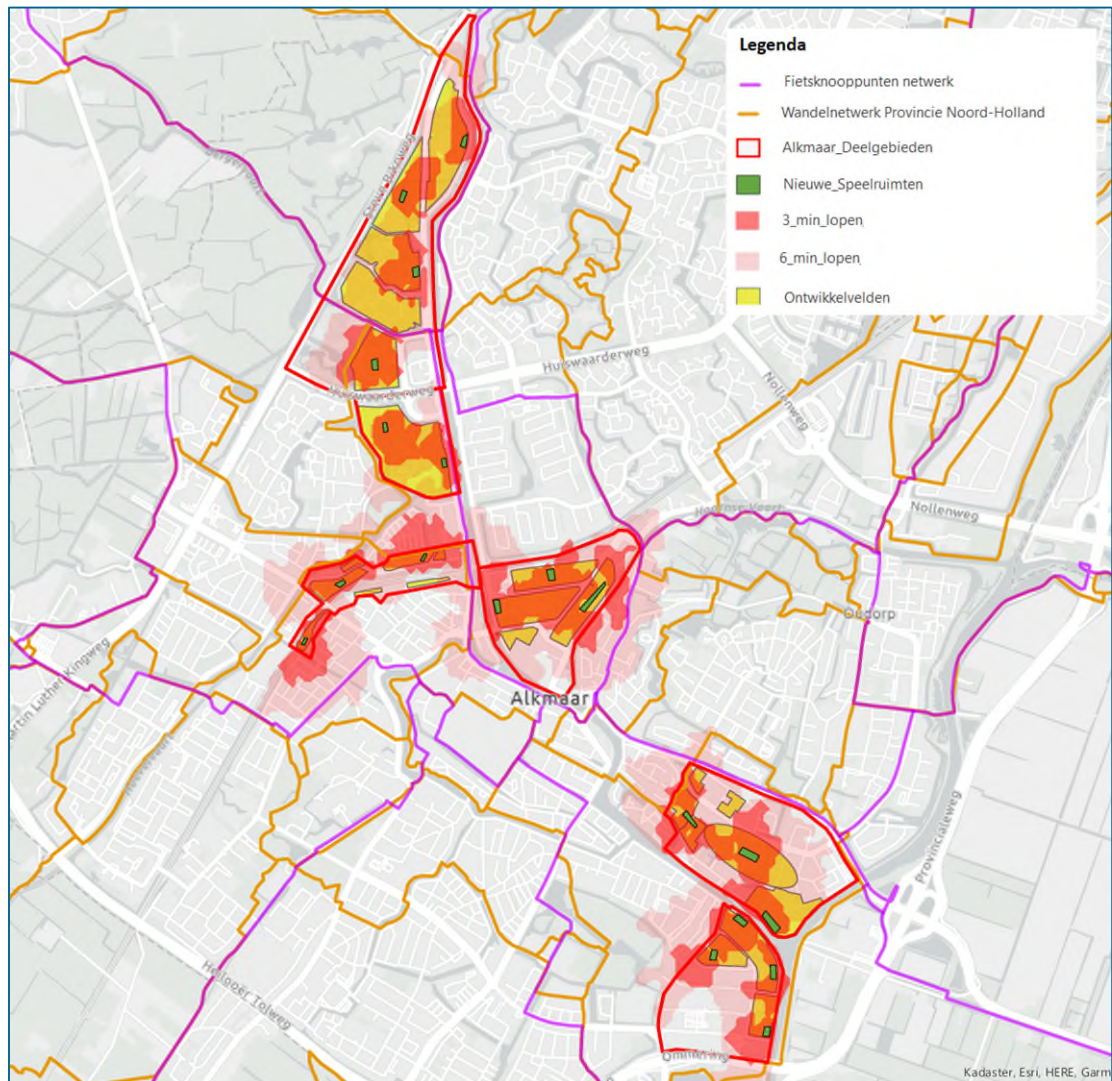
Spreading van sport- en speelvoorzieningen

Bij meerdere kleinere sport- en speelvoorzieningen kan een grotere spreading over het gebied bereikt worden. De voorzieningen komen dan meer centraal in de deelgebieden te liggen. Dit is weergegeven in figuur 5.7. De looptijden vanaf de nieuwe speelruimten zijn aangegeven in het donkerrood (3 min) en licht rood (6 min). Alle speelruimten voldoen aan het minimum van 225 m² en liggen binnen 400 m van een woning (eis van de GGD).

Figuur 5.6 laat zien dat met de meer verspreide sport- en speelvoorzieningen vrijwel het gehele oppervlak van de ontwikkelvelden binnen 6 minuten lopen van één of meerdere voorzieningen ligt. Meer dan de helft van de ontwikkelvelden ligt binnen 3 minuten lopen van een voorziening.

Mogelijkheden voor de inrichting

De omvang van sport- en speelvoorziening bepaalt in grote mate de mogelijkheden voor de inrichting. Bij grotere voorzieningen is het mogelijk om meerdere typen voorzieningen te concentreren op één locatie.

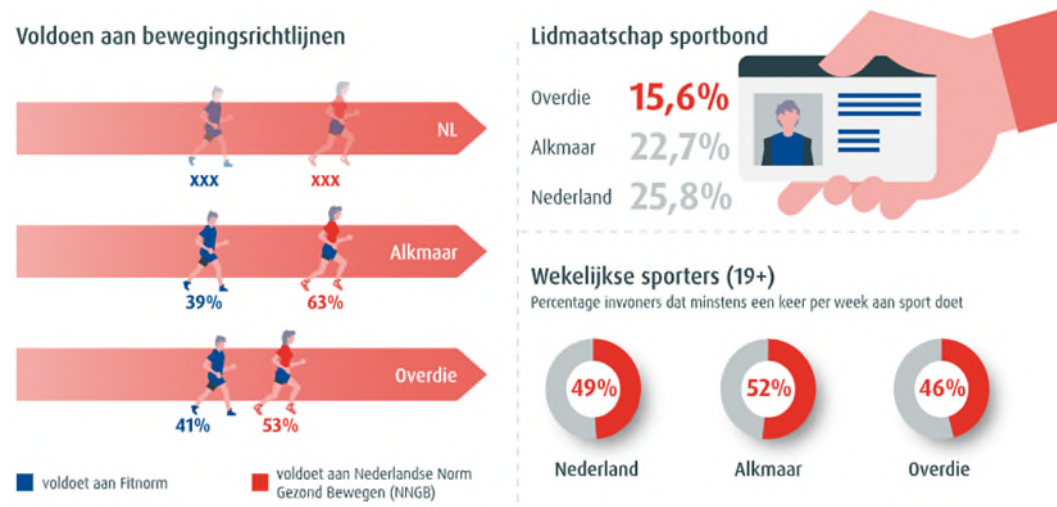
Figuur 5-7 Nieuwe speelruimte die nodig is bij de ontwikkeling van de deelgebieden en de loopafstanden

5.3 Kansen voor de omgeving

Nieuwe voorzieningen hebben niet alleen positieve effecten op de deelgebieden van Alkmaars Kanaal. Ook de omgeving van de deelgebieden 'profiteert' van nieuwe voorzieningen. Zeker als

naast de aanleg van nieuwe voorzieningen ook de bereikbaarheid verbeterd wordt door middel van nieuwe fiets- en wandelpaden en oversteekplaatsen.

Om kansen voor de omgeving te inventariseren is het van belang een goed beeld te hebben van de bestaande situatie en bijbehorende parameters voor gezondheid. In het Masterplan Sport en Bewegen heeft de gemeente Alkmaar reeds een gebiedsanalyse van de wijk Overdie (deelgebied Overdie maakt hier onderdeel van uit) gemaakt. Deze analyse helpt om te analyseren hoe met de ontwikkeling van deelgebied Overdie een bijdrage geleverd kan worden aan een betere gezondheid voor de gehele wijk.

Figuur 5-8 Analyse van gezondheid in Overdie (bron: Masterplan Sport en Bewegen, gemeente Alkmaar)

6 Recreatie buiten de stad

Dit hoofdstuk beschrijft de maatregelen om recreatie buiten de stad te stimuleren zijn. Het gaat dan om de bereikbaarheid verbeteren, voorzieningen in recreatiegebieden uitbreiden en nieuwe recreatiegebieden aanleggen.

6.1.1 Verbeteren van de bereikbaarheid van recreatiegebieden

Ook voor recreatie buiten de stad is het verbeteren van de bereikbaarheid een belangrijke eerste stap om recreatie te stimuleren. De maatregelen vanuit het onderzoek Duurzame mobiliteit dragen ook hier positief aan bij. Door de maatregelen binnen de stad worden de recreatiegebieden buiten de stad beter bereikbaar. Tabel 6.1 toont per deelgebied de reistijd met en zonder maatregelen naar de twee dichtstbijzijnde recreatiegebieden.

Tabel 6.1 Verbetering van de fietsreistijd naar grote recreatiegebieden in het buitengebied

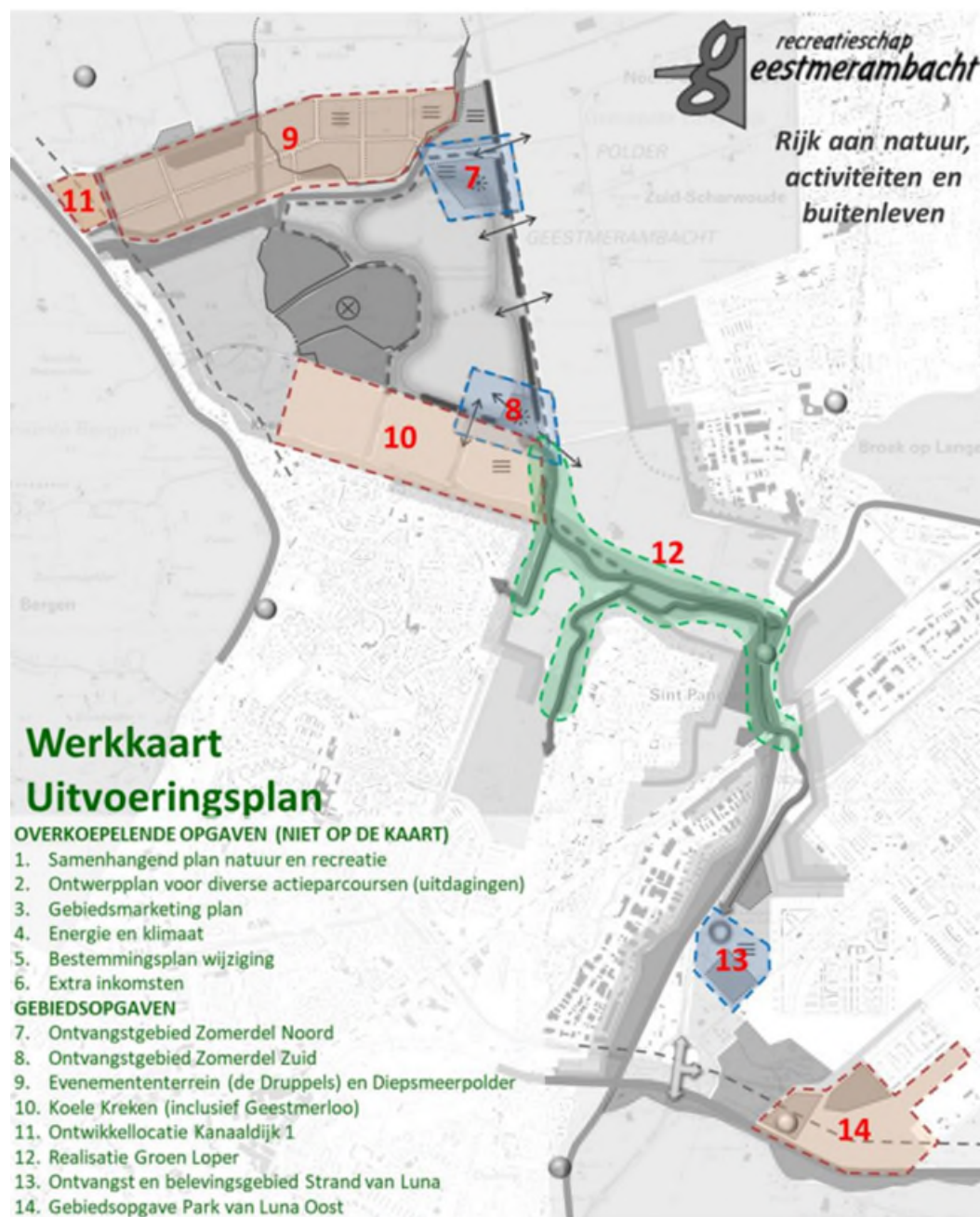
	Plansituatie	Maatregelen voor fietsverkeer
Viaanse Molen	16 min (Schoorlse Duinen)	16 min (Schoorlse Duinen)
	19 min (Geestmerambacht)	19 min (Geestmerambacht)
RWZI	19 min (Schoorlse Duinen)	17 min (Schoorlse Duinen)
	21 min (Geestmerambacht)	20 min (Geestmerambacht)
Stations-gebied	20 min (Schoorlse Duinen)	20 min (Schoorlse Duinen)
	24 min (Geestmerambacht)	23 min (Geestmerambacht)
Overstad	21 min (Geestmerambacht)	20 min (Geestmerambacht)
	24 min (Schoorlse Duinen)	22 min (Schoorlse Duinen)
Oudorp	21 min (Eilandspolder)	20 min (Eilandspolder)
	28 min (Alkmaardermeer)	27 min (Alkmaardermeer)
Overdie	26 min (Eilandspolder)	25 min (Eilandspolder)
	26 min (Alkmaardermeer)	25 min (Alkmaardermeer)

De reistijdwinst is beperkt tot 1 of 2 minuten. De grootste gedeelte van de route gaat door het buitengebied. De reistijd kan nog verbeterd worden door in het buitengebied routes te optimaliseren door bijvoorbeeld nieuwe fietsroutes aan te leggen of nieuwe (ongelijkvloerse) kruisingen met grote wegen of watergangen aan te leggen.

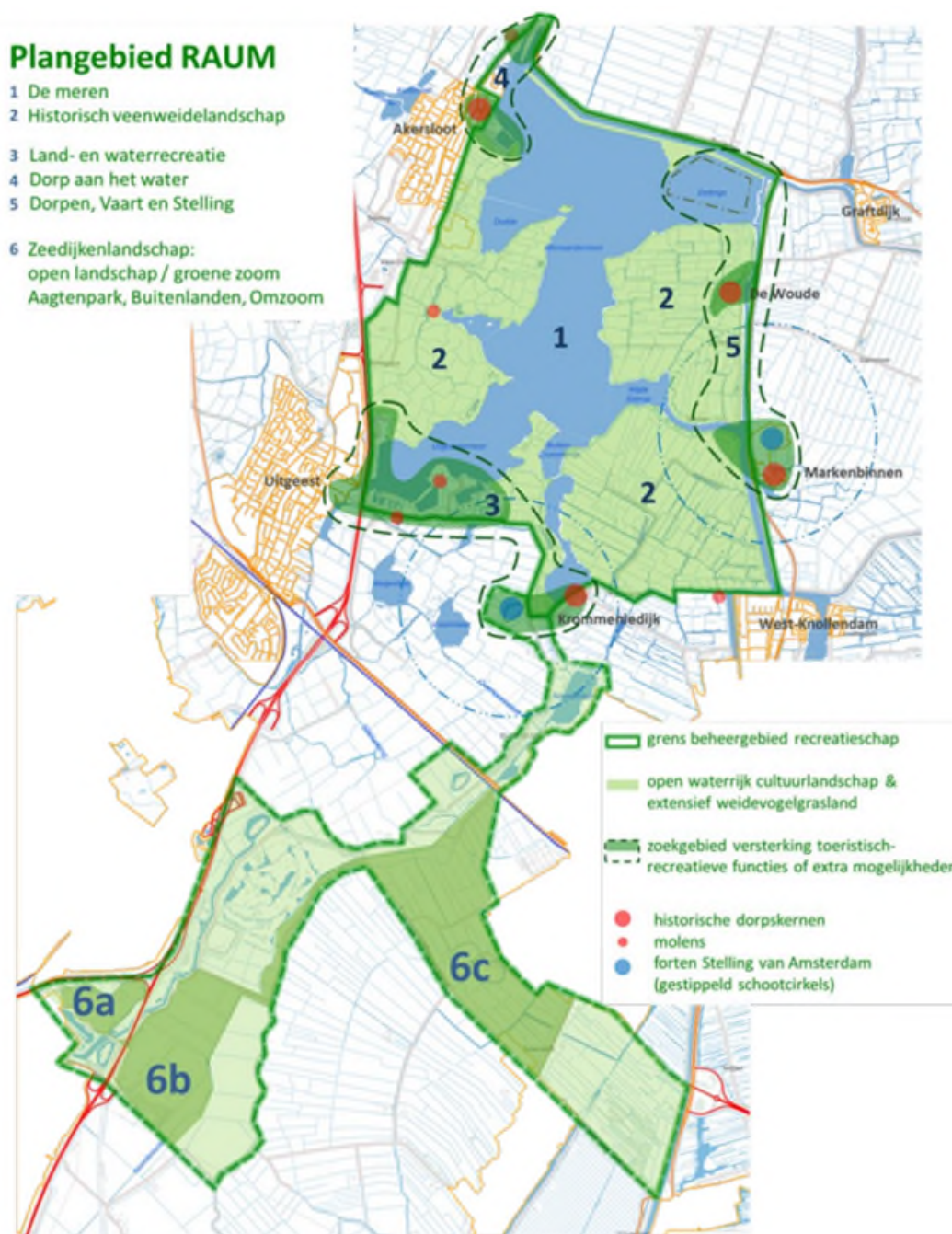
6.1.2 Voorzieningen binnen natuur- en recreatiegebieden

Recreatie kan verder gestimuleerd worden door voorzieningen in en rond de recreatiegebieden te verbeteren. Voor Geestmerambacht is door het recreatieschap Geestmerambacht in 2021 de Visie Recreatiegebieden Geestmerambacht 2030 vastgesteld. In de visie worden een vijftal hoofddambities genoemd voor het gebied, bijvoorbeeld gerelateerd aan het vernieuwen en uitbreiden van toeristische voorzieningen en de bereikbaarheid van wandel-, fiets- en kanoverbindingen verbeteren. Figuur 6.1 toont het uitvoeringsplan voor dit recreatiegebied.

Ook voor het Alkmaardermeer zijn plannen om voorzieningen uit te breiden en te verbeteren (zie figuur 6.2).

Figuur 6-1: Werkkaart Uitvoeringsplan

6.2 Sturen van recreatie: voorkomen van verstoring van natuurwaarden

In voorgaande paragraaf zijn maatregelen genomen die de gezondheid bevorderen en die tot gevolg zullen hebben dat – zonder aanvullende maatregelen – meer mensen gebruik zullen maken van de bestaande natuurgebieden.

6.2.1 Alternatieven voor de natuurgebieden (Natura 2000/NNN)

Verbeteren van bestaande recreatiegebieden buiten de beschermde gebieden (Natura 2000/NNN)

In paragraaf 6.1 zijn diverse plannen voor recreatiegebieden Geestmerambacht en Alkmaardermeer beschreven. Het doel van deze plannen is enerzijds om het totale aanbod en de kwaliteit van deze recreatiegebieden te verbeteren, maar ook om mensen te stimuleren deze gebieden als alternatief voor de duinen en het strand te benutten. De maatregelen dragen hierdoor bij aan het beperken van de recreatiedruk in kwetsbare Natura 2000-gebieden.

Het beter bereikbaar maken van deze gebieden draagt hier verder aan bij. Binnen de ontwikkeling van Alkmaars Kanaal is daarom aandacht voor (recreatieve) routes naar het buitengebied. Dit gaat onder andere om:

- Verbeteren van de fietsverbinding langs de Helderseweg richting het noorden (Geestmerambacht)
- Onderzoek naar de mogelijkheden voor een fiets- en voetgangerspont tussen Oudorp en Omval (richting Alkmaardermeer)
- Kwalitatieve verbetering van de fietsroute naar het zuiden bij Overdie (richting Alkmaardermeer)

Aanleggen/inrichten nieuwe recreatiegebieden

Naast uitbreiding en verbetering van bestaande recreatiegebieden kijkt de gemeente Alkmaar nadrukkelijk naar mogelijkheden voor nieuwe recreatiegebieden. Aanleg van groen en sport- en speelvoorzieningen is vereist bij grote woningbouwontwikkelingen vanuit gemeentelijk beleid. De ontwikkeling van het Kanaalpark is onder andere opgezet om dit in samenhang te ontwikkelen.

Het Kanaalpark bevat diverse maatregelen die gericht zijn op het stimuleren van recreatie. Deze zijn beschreven in paragraaf 5.2.1. Qua omvang en gebiedskenmerken is het Kanaalpark misschien niet direct een volwaardig alternatief voor duinen en strand. Toch kan de goede bereikbaarheid door de directe nabijheid een belangrijke rol spelen in de afweging van bewoners om te kiezen voor recreatie in het Kanaalpark.

Of de aanleg van nieuwe recreatiegebieden binnen en rond de stad en het verbeteren van de bereikbaarheid per saldo leidt tot afname van recreatie in Natura 2000-gebieden is op voorhand niet te bepalen. Met de ontwikkeling van het Kanaalpark en de maatregelen voor recreatie in het buitengebied zet de gemeente een belangrijke stap om alternatieven te bieden en te verbeteren, zowel voor nieuwe bewoners van Alkmaars Kanaal als voor bestaande inwoners van Alkmaar.

6.2.2 Beperken van verstoring bij beschermde natuurgebieden (Natura 2000/NNN)

Maatregelen om in en rond Natura 2000-gebieden recreatiedruk te verminderen zijn ook mogelijk. Denk hierbij aan aanpassingen aan wandelroutes of parkeerplaatsen of gebieden afsluiten voor honden. Voor deze maatregelen staat de provincie aan de lat. Of maatregelen nodig zijn en welke maatregelen mogelijk zijn wordt beschreven in de natuurbeheerplannen van de gebieden.

7 Conclusie/aanbevelingen

7.1 Keuzes voor gezondheid en recreatie

In dit rapport is onderzocht hoe met de ontwikkeling van Alkmaars Kanaal gezondheid en recreatie gestimuleerd kan worden. Het onderzoek beschrijft met name de ruimtelijke keuzes: de bereikbaarheid van sport- en speelvoorzieningen en recreatiegebieden en de inpassing van nieuwe voorzieningen in de ontwikkeling.

Bereikbaarheid van voorzieningen

Het onderzoek laat zien dat met nieuwe fiets- en wandelpaden en de aanleg van nieuwe oversteekplaatsen of de verbetering van bestaande kruisingen sport- en speelvoorzieningen beter bereikbaar worden. De maatregelen leiden tot:

- Kortere loopafstand tot sport- en speelvoorzieningen
- Veilige verbinding met bestaande sport- en speelvoorzieningen
- Kortere fietsreistijd naar grootschalige recreatiegebieden

Inpassing van nieuwe voorzieningen

Het onderzoek laat echter zien dat een hoge score op de ambitie voor Vitaliteit niet gehaald kan worden met alleen nieuwe verbindingen. Nieuwe sport- en speelvoorzieningen zijn nodig om een looptijd van maximaal 6 minuten vanuit de ontwikkelvelden mogelijk te maken. Ook gelden vanuit gemeentelijk beleid eisen om voorzieningen te realiseren bij woningbouwontwikkelingen. De invulling hiervan wordt in vervolgbesluiten verder uitgewerkt. Het onderzoek laat zien hoe de spreiding van voorzieningen over de deelgebieden het mogelijk maakt om alle woningen binnen 6 minuten lopen te situeren.

7.2 Aandachtspunten en aanbevelingen

In dit rapport zijn diverse gezondheidsaspecten beschreven en is aangegeven welke maatregelen getroffen kunnen worden in de herontwikkeling van Alkmaars Kanaal. In onderstaande tabel zijn de maatregelen per uitgangspunt opgenomen.

Uitgangspunt	Wandelen	Fietsen	Sport en Spel	Sociaal welzijn
Inrichtings-uitgangspunten	Aanleg van diverse (thematische) wandelroutes en ommetjes langs het kanaal en in het Kanaalpark. Dit samen met groene waterrijke verbindingen tussen de verschillende natuurgebieden. Aanleg van wandelpaden op de dijken om de randen van deelgebieden te verbinden met de binnen woongebieden.	Vergroten fietsnetwerk Kanaalpark en optimalisatie fietsnetwerk Overdie- Overstad- Binnenstad Veilige aansluiting van fietsroutes naar woongebieden. Aansluiten bij inrichtingseisen voor fietspaden zoals benoemd in Actieplan Alkmaar fietst.	Een stoeptegel-wandelroute met gemarkeerde stoeptegels langs bezienswaardigheden of dijken Speelplekken aanleggen met een veilige begrenzing, zoals bijvoorbeeld groene heggen om veiligheid te waarborgen Bij (grote) inbreilocaties in de binnenstad is het verplicht om 3% ruimte te	Functie van groen staat voorop: na bepalen functie (ontmoeten, kijken, sporten) volgt inrichting. Daarbij aandacht voor mogelijkheden voor ontmoeten en participatie. Aandacht voor ontmoetingsplekken nabij voorzieningen en drukke plekken waar activiteiten en routes van verschillende leeftijdsgroepen samenkomen en

	Duidelijke uitgangen van woonwijken naar omliggende natuurgebieden Nieuwe fietsverbinding ter hoogte van Laan van Brussel Verbeteren van veiligheid en inrichting oversteekplaatsen in Stationsgebied & binnenstad	Aanleg van diverse fietsthemaroutes (kabouter, MTB, natuur) om zowel bewoners als recreanten te activeren	reserveren voor speeltoestellen Flexibele inrichting van speeltuinen met verschillende spelmogelijkheden. Ook aandacht voor nieuwe sporten (urban), door bijvoorbeeld skate-vriendelijk asfalt aan te leggen.	verschillende typen elkaar automatisch treffen. Aanleg honden-uitlaatplekken nabij wandelroutes om sociale interactie te bevorderen Aandacht voor dementievriendelijke inrichting: herkenningspunten, toegankelijkheid etc.
Beheer & onderhoud	Hoge kwaliteitsniveaus groen onderhoud langs drukke wandelroutes. Aandacht voor flexibel en verplaatsbaar groen langs wandelroutes in het centrum. Bijvoorbeeld betreffende plantvakken en ruig kadegroen. In de verschillende deelgebieden eenduidigheid qua kwaliteitsniveaus en onderhoudsmaatregelen om uitstraling van de deelgebieden te verenigen.	Aanleg asfaltfietspaden met een breedte van 4,0 meter (comfort). Langs fietsroutes onderhouden we de bermen op hoog niveau. Onderhoud van en langs fietspaden van recreatieve routes wordt regelmatig gemonitord.	Behouden bestaande sportvelden en accommodaties zoveel mogelijk bij nieuwe ontwikkelingen. Experimenteren met spelen zonder spelen: speels inrichten en onderhoud van gebieden zonder directe plaatsing speeltoestellen. Aandacht voor onderhoud en reiniging van speeltoestellen voor stimuleren gebruik.	Groen is groot genoeg om een leefplek voor planten en diersoorten te zijn waar men van kan genieten. Veiligheid en toegankelijkheid van wandel en fietspaden staat voorop: geen oneffenheden en gaten. Met name van belang voor oudere doelgroep.
Voor-zieningen en meubilair	Integreren van zitmeubilair (zitbanken en picknicksets) op rustlocaties van wandelroutes. Herkenbare bebording langs de verschillende wandelroutes Voldoende verlichting langs routes Voldoende afvalbakken langs wandelroutes door vervangen en bij-/verplaatsen.	Integreren van bankjes op rustlocaties van (recreatieve) fietsroutes, inclusief voldoende afvalbakken. Herkenbare bebording van en langs de verschillende routes op duidelijk zichtbare locaties, voor zowel langzame als snelle fietsers. Voldoende verlichting langs routes in het buitengebied en langs de randen van Alkmaar.	Plaatsen van traptrainers bij bankjes op ontmoetingsplekken of langs wandelroutes.	Plaatsen van zitmeubilair op schaduwplekken. Herkenbaarheid van het zitmeubilair in verschillende deelgebieden Aandacht voor (natuurlijk of historisch) uitzicht langs rustlocaties Voldoende zitmeubilair op routes richting de buitengebieden/ natuurgebieden zodat ook mindervaliden een stukje de natuur in kunnen.

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct melding te maken bij security@anteagroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontleen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Monitorweg 29
1322 BK ALMERE
Postbus 10044
1301 AA ALMERE
T. 06 55 49 48 90
E. marien.kornet@anteagroup.nl

www.anteagroup.nl

Copyright © 2022

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.